

Bölüm 14: Dal Sınır Algoritmaları

Algoritmalar

Durum uzayı ağacı

Sınırlama ve budama

FIFO, LIFO, en düşük maliyet

0/1 sırt çantası

Gezgin satıcı

Tam sayılı programlama

Maksimum klik

Geri izleme ile karşılaştırma

GİRİŞ

Öğrenme Çıktıları

Paradigma

Dal sınır yönteminin durum uzayı ağacı, dallanma, sınırlama ve budama adımlarını açıklamak; geri izlemeden farkını söylemek.

Sınır tasarımı

En büyükleme için üst, en küçükleme için alt sınır kurmak; sınırın geçerli (iyimser) olmasının neden şart olduğunu gerekçelendirmek.

Arama stratejileri

FIFO, LIFO ve en düşük maliyet (en iyi önce) stratejilerini aynı örnekte izlemek; bellek ve düğüm sayısı açısından karşılaştırmak.

Uygulamalar

0/1 sırt çantası, gezgin satıcı, tam sayılı doğrusal programlama ve maksimum klik problemlerini dal sınır ile adım adım çözmek.

GİRİŞ

En İyi Seçenekleri Ele Almak

- Karmaşık problemleri çözmek, bazen bir **yol ayrımında** doğru seçeneği bulmaya benzer.
- **Dal sınır** (branch and bound) algoritmaları bu problemler için akıllı bir yaklaşım sunar: olası çözüm yollarını inceleyerek **en iyi seçeneği** bulmaya çalışır.
- Hedef: **kombinatoriyal optimizasyon** problemlerinde **kesin** (optimal) çözüm. Tüm adayları denemek ise üstel ya da faktöriyel sürer.
- Fikir: bir dalın en fazla ne kadar iyi olabileceğini **önceden tahmin et**; yeterince iyi değilse o dala hiç girme.

n	2^n alt küme	$(n-1)!$ tur
5	32	24
10	1 024	362 880
20	1 048 576	$\approx 1,2 \cdot 10^{17}$
40	$\approx 1,1 \cdot 10^{12}$	$\approx 2,0 \cdot 10^{46}$

Sırt çantası 2^n alt kümeyi, gezgin satıcı $(n-1)!$ turu dener: kaba kuvvet hızla imkânsızlaşır.

GİRİŞ

Temel Kavramlar

Durum uzayı ağacı

Kök = hiçbir karar verilmemiş durum; her seviye bir karar (ör. "eşya i alınsın mı?"); yapraklar tam çözümler.

Dallanma

Bir düğümün alt problemlerini (çocuklarını) üretmek. Genişletilen düğüme **E-düğüm** (expanding node) denir.

Sınır

Düğümün altındaki **hiçbir** çözümün geçemeyeceği iyimser değer: en büyüklemede üst, en küçüklemede alt sınır.

Canlı düğüm

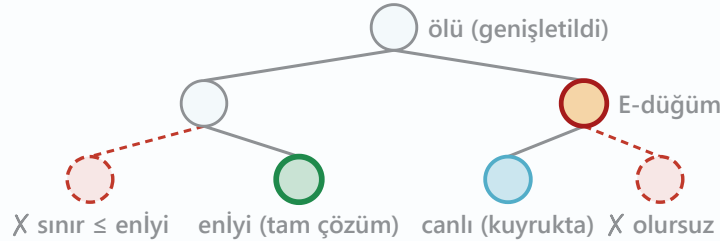
Üretilmiş ama henüz genişletilmemiş, umut vaat eden düğüm. Hepsi bir **kuyruk** yapısında bekler.

Ölü düğüm

Genişletilmiş, olursuz ya da sınırı yetersiz olduğu için budanmış düğüm; bir daha ele alınmaz.

enlyi (incumbent)

Şimdiye kadar bulunan en iyi tam çözümün değeri. Budama kararları bu değere göre verilir.

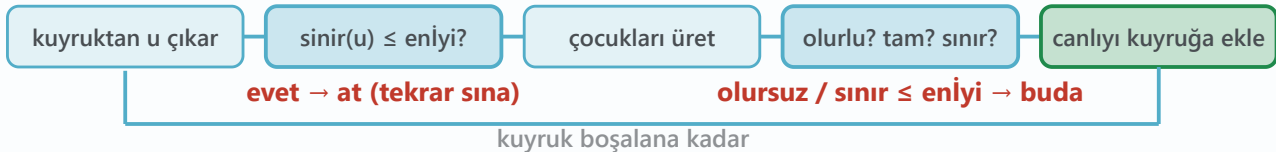

PARADİGMA

Genel Şema (En Büyükleme)

```
int enIyi = -∞;
kuyruk.ekle(kök);
while (!kuyruk.bosMu()) {
    Dugum u = kuyruk.cikar(); // strateji
    if (sinir(u) <= enIyi) continue;
    for (Dugum c : u.cocuklar()) {
        if (!olurluMu(c)) continue;
        if (tamCozumMu(c) && deger(c) > enIyi)
            enIyi = deger(c); // yeni aday
        if (sinir(c) > enIyi)
            kuyruk.ekle(c); // canlı düğüm
    }
}
return enIyi;
```

1. **Seç:** kuyruktan bir canlı düğüm çıkar. Hangisinin çıkacağını **strateji** belirler (FIFO, LIFO, en iyi sınır).
2. **Tekrar sına:** düğüm beklerken eniyi büyümüş olabilir; sınırı artık yetersizse at.
3. **Dallan:** çocukları üret; olursuzları ele.
4. **Güncelle:** tam çözüm daha iyiye eniyi'yi yükselt.
5. **Sınırla:** yalnızca sınırı eniyi'yi geçebilen çocukları kuyruğa koy.

En küçüklemede yönler ters çevrilir: alt sınır kullanılır, $\text{alt}(c) \geq \text{enIyi}$ ise budanır.

Sınır (Bound) Nasıl Seçilir?

Geçerli (iyimser) olmalı

En büyüklemede $\text{sınır}(u) \geq$ alt ağaçtaki her çözüm; en küçüklemede $\text{alt}(u) \leq$ her çözüm. Aksi hâlde optimum budanabilir ve sonuç **yanlış** olur.

Sıkı olmalı

Gerçek değere ne kadar yakınsa o kadar çok dal budanır. Sonsuz büyük bir "sınır" geçerlidir ama hiçbir şey budamaz.

Ucuz hesaplanmalı

Sınır her düğümde hesaplanır. Çok pahalı bir sınır, budadığı düğümlerden daha fazla zaman harcatabilir.

Gevşetme (relaxation) ile kurulur

Zor bir kısıtı kaldırıp kolay problemi çöz: kesirli sırt çantası, LP gevşetmesi, en ucuz çıkış kenarları.

Başarı büyük ölçüde iyi bir sınır tahminine bağlıdır. En küçüklemede **alt sınır**, en iyi senaryoda elde edilebilecek minimum değerdir; zayıf bir alt sınır arama süresini uzatır.

Bir Düğüm Ne Zaman Budanır?

1. Olursuzluk

Düğüm bir kısıtı ihlal ediyor: ağırlık > kapasite, aynı şehre ikinci ziyaret, LP'nin çözümü yok. Altında hiçbir geçerli çözüm yoktur.

2. Sınır

$\text{sinir}(u) \leq \text{enlyi}$ (en büyükleme) ya da $\text{alt}(u) \geq \text{enlyi}$ (en küçükleme). Altındaki çözümler en iyiyi geçemez.

3. Tamlık

Düğüm tam bir çözüm (yaprak) ya da gevşetmenin çözümü zaten olurlu (ör. LP çözümü tam sayı). Değeri enlyi ile karşılaştırılır; dallanmaya gerek kalmaz.

Geri izleme yalnızca 1. kuralı (ve tamlığı) kullanır. Dal sınırı ondan ayıran şey **2. kuraldır**: düğüm geçerli olsa bile "yeterince iyi değilse" kesilir.

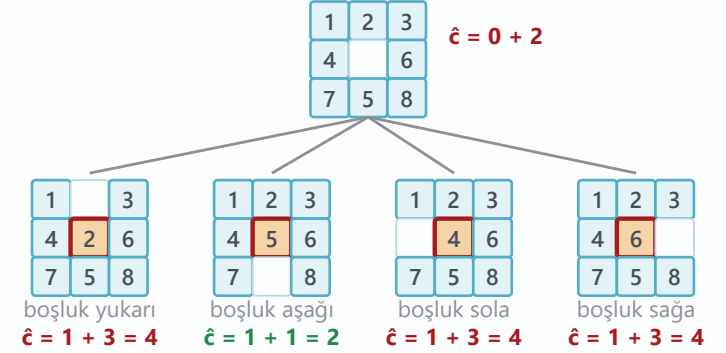
Arama Stratejileri: Sıradaki Canlı Düğüm Hangisi?

Strateji	Kuyruk	Nasıl gezer?	Artı / eksi
FIFO dal sınır	kuyruk (<code>ArrayDeque</code>)	seviye seviye, genişlik öncelikli (BFS)	sığ çözümleri erken bulur; canlı düğüm sayısı üstel büyüyebilir
LIFO dal sınır	yığın (ya da özyineleme)	derinlik öncelikli (DFS)	bellek $O(\text{derinlik})$; erken bir tam çözüm enli'yi hızla yükseltir
En düşük maliyet (LC, en iyi önce)	öncelikli kuyruk (<code>PriorityQueue</code>)	sınırı en umut verici düğüm önce	genellikle en az düğümü genişletir; kuyruk bellek tüketir, her işlem $O(\log k)$

- Üç strateji de **aynı optimumu** bulur; değişen, üretilen düğüm sayısı ve bellektir.
- LC aramada maliyet fonksiyonu $\hat{c}(u) = \text{sınır değeri (ya da } f(u) + \hat{g}(u) \text{ tahmini)}$ olur; A* araması bu fikrin yol bulmadaki karşılığıdır.

En Düşük Maliyetli (LC) Arama: $\hat{c}(x) = f(x) + \hat{g}(x)$

- $f(x)$: köke uzaklık (buraya kadar ödenen maliyet); $\hat{g}(x)$: x'ten bir çözüme kalan maliyetin tahmini.
- Canlı düğümlerden $\hat{c}$ 'si en küçük olan genişletilir. $\hat{g} = 0$ seçilirse FIFO'ya, $f = 0$ seçilirse açgözlü derinlik aramasına yaklaşıp.
- 8 bulmacasında $\hat{g} =$ **yerinde olmayan taş sayısı**: her yanlış taş en az bir hamle ister, bu yüzden $\hat{g}$ hiçbir zaman fazla tahmin etmez.
- Başlangıçta 5 ve 8 yanlış yerde ($\hat{g} = 2$). En küçük $\hat{c}$ 'li çocuk "boşluk aşağı"; onun çocuğu "boşluk sağa" hedefe ulaşır: **2 hamle**, yalnız 2 genişletme.

Hedef: 1 2 3 / 4 5 6 / 7 8 boşluk. Turuncu: hareket eden taş.

Geri İzleme ve Dal Sınır

Özellik	Geri izleme	Dal sınır
Problem türü	karar / arama: bir ya da tüm geçerli çözümler (N-vezir, Sudoku)	optimizasyon: en iyi çözüm (en büyük kazanç, en kısa tur)
Budama ölçütü	olurluluk: kısıt ihlal ediliyor mu?	olurluluk + sınır : enliyi'yi geçebilir mi?
Gezinme	her zaman DFS (özyineleme)	DFS, BFS ya da en iyi önce
Ek bilgi	yalnızca kısmi çözüm	kısmi çözüm + sınır fonksiyonu + enliyi
Bellek	O(derinlik)	DFS'te O(derinlik); BFS/LC'de kuyruk boyu kadar
En kötü durum	üstel	yine üstel; pratikte çok daha az düğüm

Sınır testi olmayan bir TSP ya da maksimum klik araması aslında geri izlemedir; tek bir sınır satırı eklenince dal sınırı dönüşür.

Avantajlar ve Dezavantajlar

Avantajlar

- + Karmaşık optimizasyon problemlerinde **kesin en iyi** çözümü bulur.
- + Arama alanını daraltır, gereksiz olasılıkları eler.
- + En iyi rotayı ya da seçimi bulmayı gerektiren problemlerde idealdir.
- + Çözümleri ağaç olarak temsil edilebilen çok çeşitli problemlere uygulanır.
- + Erken durdurulursa elde iyi bir çözüm ve onun sınırı (kalite garantisi) bulunur.

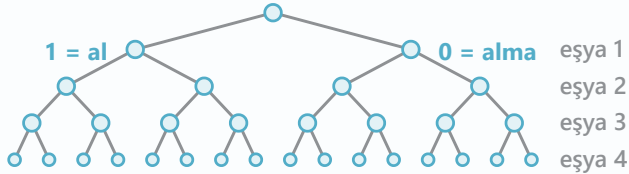
Dezavantajlar

- Çok fazla olasılık içeren durumlarda çözüm süresi artabilir: en kötü durumda **üstel** zaman.
- FIFO ve en iyi önce stratejilerinde bellek de üstel büyüyebilir.
- Başarı, **iyi bir sınır tahminine** bağlıdır; zayıf sınır neredeyse hiç budamaz.
- Probleme özgü sınır ve dallanma kuralı tasarlamak gerekir; uygulaması geri izlemeden karmaşıktır.

0/1 SIRT ÇANTASI

Örnek: 0/1 Sırt Çantası Problemi

- n eşya: kazanç p_i , ağırlık w_i , kapasite W . Her eşya **ya alınır ya alınmaz** ($x_i \in \{0, 1\}$).
- Amaç: $\sum w_i x_i \leq W$ koşuluyla $\sum p_i x_i$ 'yi **en büyükmek**.
- Eşyalar **p_i/w_i oranına göre azalan** sırada dizilir; sınır hesabı bu sırayı kullanır.
- Durum uzayı ağacı ikilidir: i . seviyede sol dal "eşya i alındı" (1), sağ dal "alınmadı" (0). Tam ağaç $2^5 - 1 = 31$ düğüm.

Eşya	p_i	w_i	p_i/w_i
1	40	2	20
2	30	5	6
3	50	10	5
4	10	5	2

Kapasite $W = 16$.

Oranla açgözlü seçim 1, 2, 4'ü alır: kazanç **80**.
Optimum ise 1 ve 3: kazanç **90** (ağırlık 12).
Açgözlü yetmez; tümünü denemek pahalı → dal sınır.

Üst Sınır: Kesirli Sirt Çantası Gevşetmesi

- Gevşetme: "eşya bölünemez" kısıtını kaldır. **Kesirli** sırt çantasını açgözlü yöntem en iyi şekilde çözer.
- u düğümünde (kazanç k , ağırlık a , seviye i): kalan eşyaları oran sırasıyla, sığdığı kadar **tam** ekle; ilk sığmayan eşyanın **kesirli** parçasını ekle:

$$\text{sinir}(u) = k + \sum_{j=i+1}^{m-1} p_j + (W - a - \sum w_j) \cdot p_m / w_m \quad (m: \text{ilk sığmayan eşya})$$

Neden geçerli?

Her 0/1 çözüm aynı zamanda bir kesirli çözümdür. Kesirli optimum $\geq$ 0/1 optimum, yani sınır asla gerçek en iyiyi küçük göstermez.

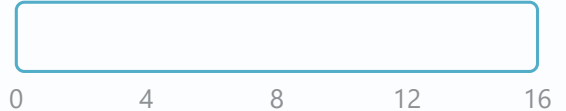
Kök için

$40 + 30 = 70$ (ağırlık 7); eşya 3 sığmaz, kalan 9 birim $\rightarrow 9 \cdot 50/10 = 45$. **sinir(kök) = 115**. $a > W$ ise düğüm olursuzdur (sınır 0).

sinir(kök): Kodu Adım Adım İzle

```
▶ double sinir(Dugum u) {  
▶   if (u.agirlik > W) return 0;    // olursuz  
3   double sonuc = u.kazanc;  
4   int toplamAg = u.agirlik;  
5   int j = u.seviye + 1;  
6   while (j < n && toplamAg + w[j] <= W) {  
7       toplamAg += w[j];  
8       sonuc += p[j];  
9       j++;  
10  }  
11  if (j < n)                        // kesirli parça  
12      sonuc += (W - toplamAg) * (double) p[j] / w[j];  
13  return sonuc;  
14 }
```

kapasite $W = 16$

henüz eşya yok

Kök düğüm: seviye -1 , kazanç 0 , ağırlık 0 .
 $0 \leq 16$ olduğundan düğüm **olurlu**.

Adım 1 / 9

DEĞİŞKENLER

$u = A$ (kök)

$j = -$

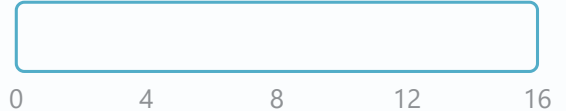
$toplamAg = -$

$sonuc = -$

sinir(kök): Kodu Adım Adım İzle

```
1 double sinir(Dugum u) {  
2   if (u.agirlik > W) return 0;    // olursuz  
3   ▶ double sonuc = u.kazanc;  
4   ▶ int toplamAg = u.agirlik;  
5   ▶ int j = u.seviye + 1;  
6   while (j < n && toplamAg + w[j] <= W) {  
7     toplamAg += w[j];  
8     sonuc += p[j];  
9     j++;  
10  }  
11  if (j < n)                        // kesirli parça  
12    sonuc += (W - toplamAg) * (double) p[j] / w[j];  
13  return sonuc;  
14 }
```

kapasite W = 16

j = 0: sırada eşya 1

Sınır mevcut kazançtan başlar; **j** bir sonraki eşyayı gösterir (indis 0 = eşya 1).

Adım 2 / 9

DEĞİŞKENLER

u = A (kök)

j = 0

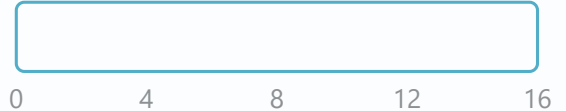
toplamAg = 0

sonuc = 0

sinir(kök): Kodu Adım Adım İzle

```
1 double sinir(Dugum u) {  
2   if (u.agirlik > W) return 0;    // olursuz  
3   double sonuc = u.kazanc;  
4   int toplamAg = u.agirlik;  
5   int j = u.seviye + 1;  
6   ► while (j < n && toplamAg + w[j] <= W) {  
7     toplamAg += w[j];  
8     sonuc += p[j];  
9     j++;  
10  }  
11  if (j < n)                        // kesirli parça  
12    sonuc += (W - toplamAg) * (double) p[j] / w[j];  
13  return sonuc;  
14 }
```

kapasite $W = 16$

$0 + 2 \leq 16$?

$0 + w[0] = 2 \leq 16 \rightarrow$ eşya 1 **tamamen** sığar.

Adım 3 / 9

DEĞİŞKENLER

$u = A$ (kök)

$j = 0$

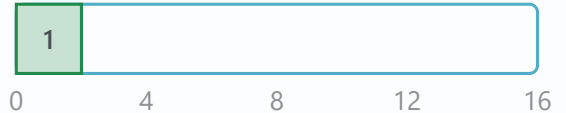
$toplamAg = 0$

$sonuc = 0$

sinir(kök): Kodu Adım Adım İzle

```
1 double sinir(Dugum u) {
2   if (u.agirlik > W) return 0;    // olursuz
3   double sonuc = u.kazanc;
4   int toplamAg = u.agirlik;
5   int j = u.seviye + 1;
6   while (j < n && toplamAg + w[j] <= W) {
7     toplamAg += w[j];
8     sonuc += p[j];
9     j++;
10  }
11  if (j < n)                      // kesirli parça
12    sonuc += (W - toplamAg) * (double) p[j] / w[j];
13  return sonuc;
14 }
```

kapasite $W = 16$

eşya 1 eklendi

$\text{toplamAg} = 2, \text{sonuc} = 40, j = 1.$

Adım 4 / 9

DEĞİŞKENLER

$u = A$ (kök)

$j = 1$

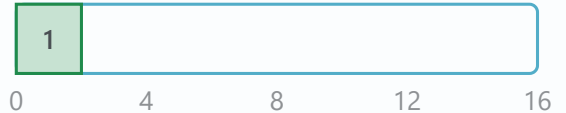
$\text{toplamAg} = 2$

$\text{sonuc} = 40$

sinir(kök): Kodu Adım Adım İzle

```
1 double sinir(Dugum u) {  
2   if (u.agirlik > W) return 0;    // olursuz  
3   double sonuc = u.kazanc;  
4   int toplamAg = u.agirlik;  
5   int j = u.seviye + 1;  
6   ► while (j < n && toplamAg + w[j] <= W) {  
7     toplamAg += w[j];  
8     sonuc += p[j];  
9     j++;  
10  }  
11  if (j < n)                        // kesirli parça  
12    sonuc += (W - toplamAg) * (double) p[j] / w[j];  
13  return sonuc;  
14 }
```

kapasite $W = 16$

$2 + 5 \leq 16$?

$2 + w[1] = 7 \leq 16 \rightarrow$ eşya 2 de tamamen sığar.

Adım 5 / 9

DEĞİŞKENLER

$u = A$ (kök)

$j = 1$

$toplamAg = 2$

$sonuc = 40$

sinir(kök): Kodu Adım Adım İzle

```
1 double sinir(Dugum u) {  
2   if (u.agirlik > W) return 0;    // olursuz  
3   double sonuc = u.kazanc;  
4   int toplamAg = u.agirlik;  
5   int j = u.seviye + 1;  
6   while (j < n && toplamAg + w[j] <= W) {  
7     toplamAg += w[j];  
8     sonuc += p[j];  
9     j++;  
10  }  
11  if (j < n)                        // kesirli parça  
12    sonuc += (W - toplamAg) * (double) p[j] / w[j];  
13  return sonuc;  
14 }
```

kapasite $W = 16$

eşya 2 eklendi

$\text{toplamAg} = 7, \text{sonuc} = 70, j = 2.$

Adım 6 / 9

DEĞİŞKENLER

$u = A$ (kök)

$j = 2$

$\text{toplamAg} = 7$

$\text{sonuc} = 70$

sinir(kök): Kodu Adım Adım İzle

```
1 double sinir(Dugum u) {  
2   if (u.agirlik > W) return 0;    // olursuz  
3   double sonuc = u.kazanc;  
4   int toplamAg = u.agirlik;  
5   int j = u.seviye + 1;  
6   ► while (j < n && toplamAg + w[j] <= W) {  
7     toplamAg += w[j];  
8     sonuc += p[j];  
9     j++;  
10  }  
11  if (j < n)                        // kesirli parça  
12    sonuc += (W - toplamAg) * (double) p[j] / w[j];  
13  return sonuc;  
14 }
```

kapasite W = 16

$$7 + 10 = 17 > 16$$

$7 + w[2] = 17 > 16 \rightarrow$ eşya 3 tamamen sığmaz, döngü biter.

Adım 7 / 9

DEĞİŞKENLER

u = A (kök)

j = 2

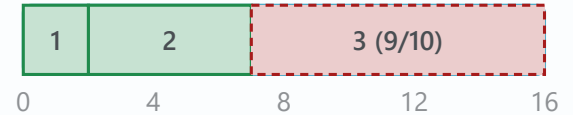
toplamAg = 7

sonuc = 70

sinir(kök): Kodu Adım Adım İzle

```
1 double sinir(Dugum u) {  
2   if (u.agirlik > W) return 0;    // olursuz  
3   double sonuc = u.kazanc;  
4   int toplamAg = u.agirlik;  
5   int j = u.seviye + 1;  
6   while (j < n && toplamAg + w[j] <= W) {  
7     toplamAg += w[j];  
8     sonuc += p[j];  
9     j++;  
10  }  
11  ▶ if (j < n)                // kesirli parça  
12  ▶   sonuc += (W - toplamAg) * (double) p[j] / w[j];  
13  return sonuc;  
14 }
```

kapasite $W = 16$

kalan 9 birim: eşya 3'ün 9/10'u

Kalan kapasite 9: eşya 3'ün **9/10'u** $\rightarrow 9 \cdot 50/10 = 45$ eklenir, sonuc = 115.

Adım 8 / 9

DEĞİŞKENLER

$u = A$ (kök)

$j = 2$

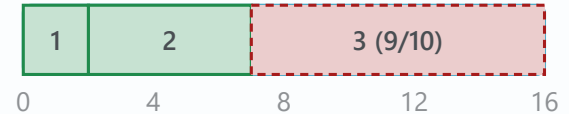
toplamAg = 7

sonuc = 115

sinir(kök): Kodu Adım Adım İzle

```
1 double sinir(Dugum u) {  
2   if (u.agirlik > W) return 0;    // olursuz  
3   double sonuc = u.kazanc;  
4   int toplamAg = u.agirlik;  
5   int j = u.seviye + 1;  
6   while (j < n && toplamAg + w[j] <= W) {  
7     toplamAg += w[j];  
8     sonuc += p[j];  
9     j++;  
10  }  
11  if (j < n)                        // kesirli parça  
12    sonuc += (W - toplamAg) * (double) p[j] / w[j];  
13  return sonuc;  
14 }
```

kapasite $W = 16$

sinir(A) = 115

sinir(A) = 115: bu düğümün altındaki hiçbir çözüm 115'ten fazla kazandıramaz.

Adım 9 / 9

DEĞİŞKENLER

$u = A$ (kök)

$j = 2$

$toplamAg = 7$

$sonuc = 115$

En İyi Önce (LC) Dal Sınır: Durum Uzayı Ağacı

kök

A 0 / 0
s = 115

eşya 1
(40, 2)

eşya 2
(30, 5)

eşya 3
(50, 10)

eşya 4
(10, 5)

Kök **A**: hiçbir eşya seçilmedi (kazanç 0, ağırlık 0). Kesirli sınır **s = 115**; eniyi = 0. Kuyruk: A (115).

En İyi Önce (LC) Dal Sınır: Durum Uzayı Ağacı

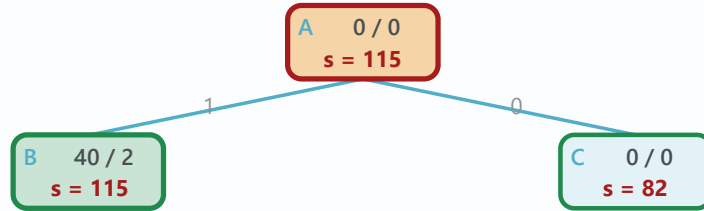
kök

eşya 1
(40, 2)

eşya 2
(30, 5)

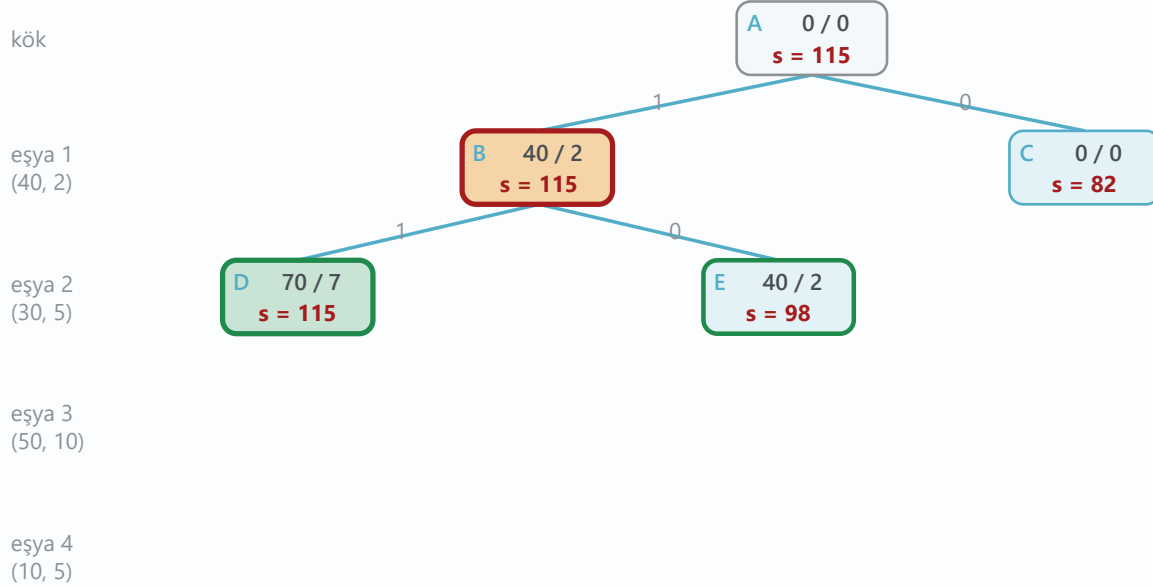
eşya 3
(50, 10)

eşya 4
(10, 5)

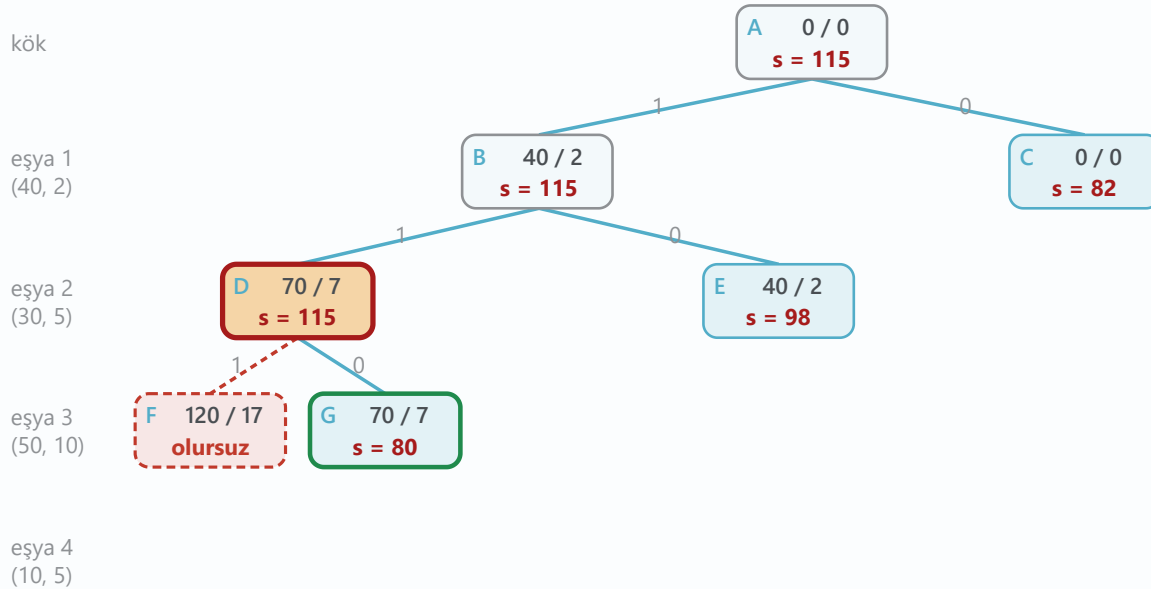
A çıkarıldı (en büyük sınır) ve dallandı. **B** (eşya 1 alındı): **eniyi = 40**, $s = 115 \rightarrow$ kuyruğa. **C** (eşya 1 yok): $s = 82 \rightarrow$ kuyruğa. Kuyruk: B (115), C (82).

En İyi Önce (LC) Dal Sınır: Durum Uzayı Ağacı

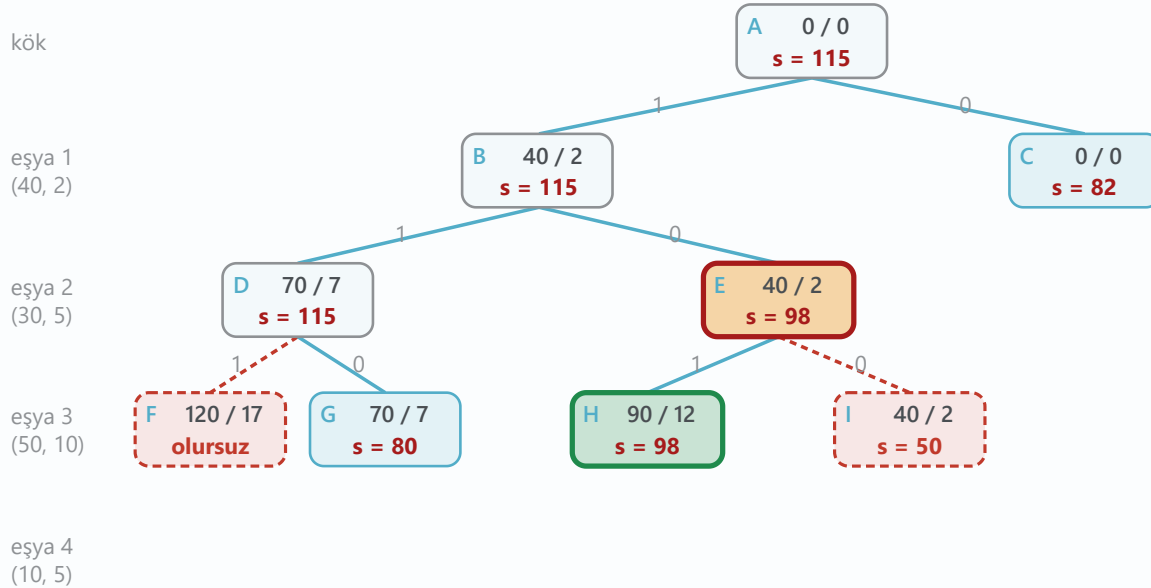
B çıkarıldı (en büyük sınır) ve dallandı. **D** (eşya 2 alındı): **eniyi = 70**, $s = 115 \rightarrow$ kuyruğa. **E** (eşya 2 yok): $s = 98 \rightarrow$ kuyruğa. Kuyruk: D (115), E (98), C (82).

En İyi Önce (LC) Dal Sınır: Durum Uzayı Ağacı

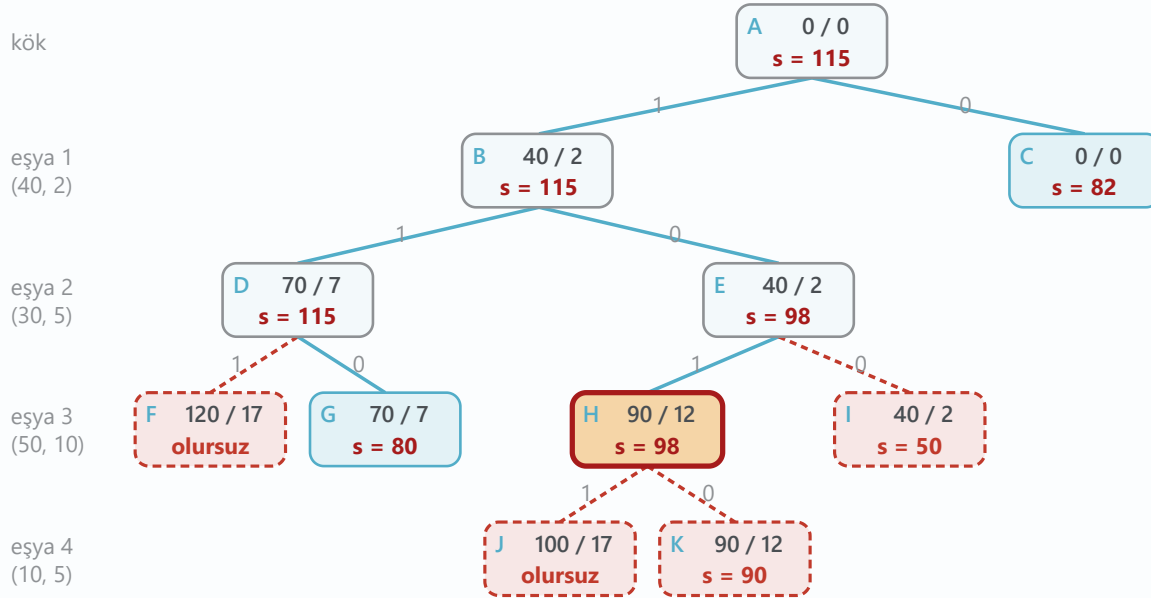
D çıkarıldı (en büyük sınır) ve dallandı. **F** (eşya 3 alındı): ağırlık $17 > 16 \rightarrow$ **olursuz**. **G** (eşya 3 yok): $s = 80 \rightarrow$ kuyruğa. Kuyruk: E (98), C (82), G (80).

En İyi Önce (LC) Dal Sınır: Durum Uzayı Ağacı

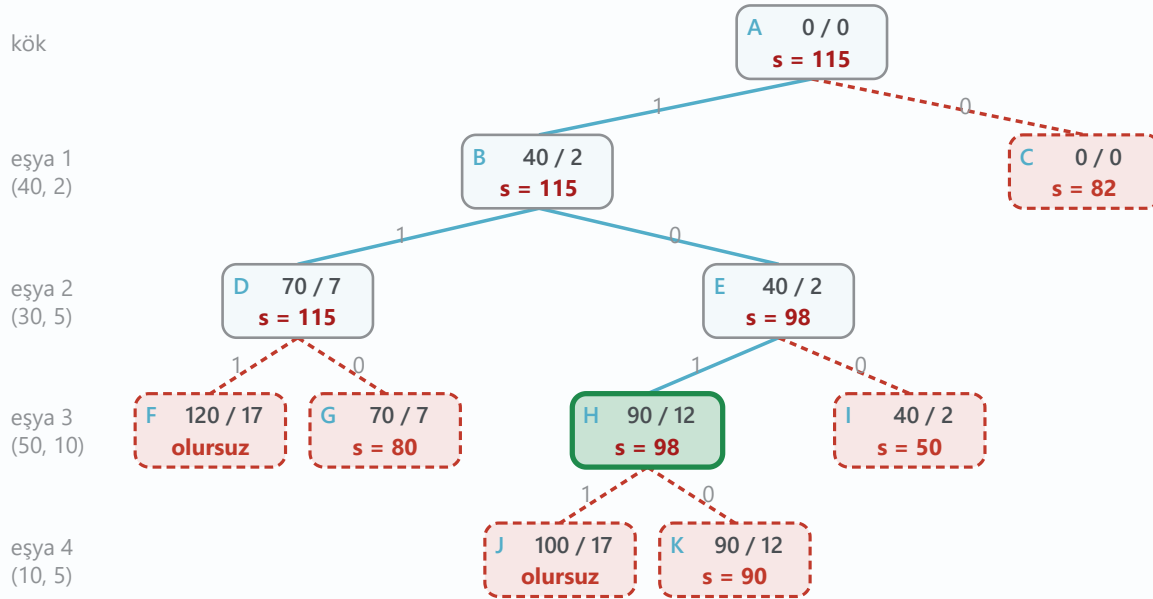
E çıkarıldı (en büyük sınır) ve dallandı. **H** (eşya 3 alındı): **eniyi = 90**, $s = 98 \rightarrow$ kuyruğa. **I** (eşya 3 yok): $s = 50 \leq 90 \rightarrow$ budandı. Kuyruk: H (98), C (82), G (80).

En İyi Önce (LC) Dal Sınır: Durum Uzayı Ağacı

H çıkarıldı (en büyük sınır) ve dallandı. **J** (eşya 4 alındı): ağırlık $17 > 16 \rightarrow$ **olursuz**. **K** (eşya 4 yok): $s = 90 \leq 90 \rightarrow$ budandı. Kuyruk: C (82), G (80).

En İyi Önce (LC) Dal Sınır: Durum Uzayı Ağacı

C çıkarıldı: $s = 82 \leq \text{eniyi} = 90 \rightarrow$ budandı. **G** çıkarıldı: $s = 80 \leq \text{eniyi} = 90 \rightarrow$ budandı. Kuyruk boş: **en iyi kazanç 90** (H: eşya 1 ve 3). Tam ağacın 31 düğümünden yalnızca 11'i üretildi.

En İyi Önce Dal Sınır: Java

```
int dalSindir() {
    PriorityQueue<Dugum> kuyruk = new PriorityQueue<>((
        (a, b) -> Double.compare(b.sinir, a.sinir));
    Dugum kok = new Dugum(-1, 0, 0);
    kok.sinir = sinir(kok);
    kuyruk.add(kok); int enIyi = 0;
    while (!kuyruk.isEmpty()) {
        Dugum u = kuyruk.poll(); // en büyük sınır
        if (u.sinir <= enIyi || u.seviye == n - 1) continue;
        int i = u.seviye + 1;
        // sol çocuk: i. eşyayı al
        Dugum al = new Dugum(i, u.kazanc + p[i],
            u.agirlik + w[i]);
        if (al.agirlik <= W && al.kazanc > enIyi)
            enIyi = al.kazanc;
        al.sinir = sinir(al);
        if (al.sinir > enIyi) kuyruk.add(al);
        // sağ çocuk: i. eşyayı alma
        Dugum alma = new Dugum(i, u.kazanc, u.agirlik);
        alma.sinir = sinir(alma);
        if (alma.sinir > enIyi) kuyruk.add(alma);
    }
    return enIyi;
}
```

- **Dugum** : seviye, kazanç, ağırlık, sınır (seçilen eşyalar için bir **boolean[]** ya da bit maskesi eklenebilir).
- Karşılaştırmacı ters: **en büyük sınır** önce çıkar.
- **poll** sonrası test, kuyrukta beklerken **eskiyen** düğümleri atar (örnekte C ve G).
- FIFO için **ArrayDeque** + **add()** / **poll()** , LIFO için **push()** / **pop()** yeterlidir; kodun geri kalanı aynıdır.
- En kötü durum $O(2^n)$ düğüm, düğüm başına $O(n)$ sınır hesabı.

FIFO Dal Sınır: Kod İzleme

A 115

```
1 int fifoDalSindir() {  
2     ▶ ArrayDeque<Dugum> kuyruk = new ArrayDeque<>();  
3     ▶ kuyruk.add(kok); int enIyi = 0;  
4     while (!kuyruk.isEmpty()) {  
5         Dugum u = kuyruk.poll();           // ilk giren  
6         if (u.sinir <= enIyi || u.seviye == n - 1) continue;  
7         for (int al = 1; al >= 0; al--) { // önce al  
8             Dugum c = cocuk(u, al);       // sinir(c) dahil  
9             if (c.agirlik <= W && c.kazanc > enIyi)  
10                enIyi = c.kazanc;          // yeni aday  
11             if (c.sinir > enIyi) kuyruk.add(c);  
12         }  
13     }  
14     return enIyi;  
15 }
```

□ kuyrukta
■ budandı / olursuz
○ enIyi

Aynı sırt çantası örneği (W = 16), bu kez **FIFO** kuyrukla. Kök A: kazanç 0, sınır 115; kuyrukta yalnız A.

Adım 1 / 9

DEĞİŞKENLER

u = -

enIyi = 0

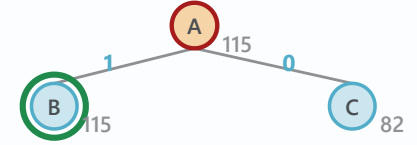
kuyruk = [A]

FIFO Dal Sınır: Kod İzleme

```

1 int fifoDalSindir() {
2   ArrayDeque<Dugum> kuyruk = new ArrayDeque<>();
3   kuyruk.add(kok); int enIyi = 0;
4   while (!kuyruk.isEmpty()) {
5     ▶ Dugum u = kuyruk.poll();           // ilk giren
6     ▶ if (u.sinir <= enIyi || u.seviye == n - 1) continue;
7     ▶ for (int al = 1; al >= 0; al--) { // önce al
8     ▶   Dugum c = cocuk(u, al);         // sinir(c) dahil
9     ▶   if (c.agirlik <= W && c.kazanc > enIyi)
10    ▶     enIyi = c.kazanc;              // yeni aday
11    ▶   if (c.sinir > enIyi) kuyruk.add(c);
12  }
13 }
14 return enIyi;
15 }

```


□ kuyrukta
□ budandı / olursuz
○ enIyi

A kuyruğun başından çıkar ve dallanır: B (al: s = 115 → kuyruğa, **enIyi = 40**); C (alma: s = 82 → kuyruğa).

Adım 2 / 9

DEĞİŞKENLER

u = A

enIyi = 40

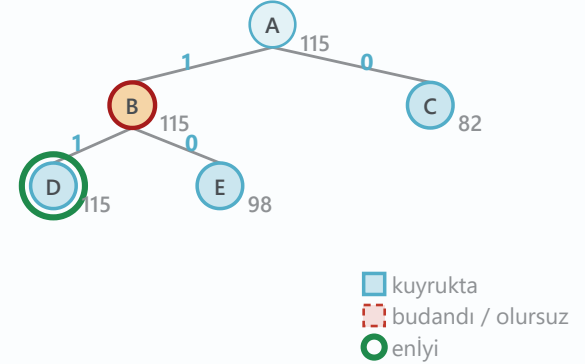
kuyruk = [B, C]

FIFO Dal Sınır: Kod İzleme

```

1 int fifoDalSindir() {
2   ArrayDeque<Dugum> kuyruk = new ArrayDeque<>();
3   kuyruk.add(kok);   int enIyi = 0;
4   while (!kuyruk.isEmpty()) {
5     Dugum u = kuyruk.poll();           // ilk giren
6     if (u.sinir <= enIyi || u.seviye == n - 1) continue;
7     for (int al = 1; al >= 0; al--) { // önce al
8       Dugum c = cocuk(u, al);         // sinir(c) dahil
9       if (c.agirlik <= W && c.kazanc > enIyi)
10        enIyi = c.kazanc;              // yeni aday
11       if (c.sinir > enIyi) kuyruk.add(c);
12     }
13   }
14   return enIyi;
15 }

```


B kuyruğun başından çıkar ve dallanır: D (al: s = 115 → kuyruğa, **enİyi = 70**); E (alma: s = 98 → kuyruğa).

Adım 3 / 9

DEĞİŞKENLER

u = **B** enIyi = **70**

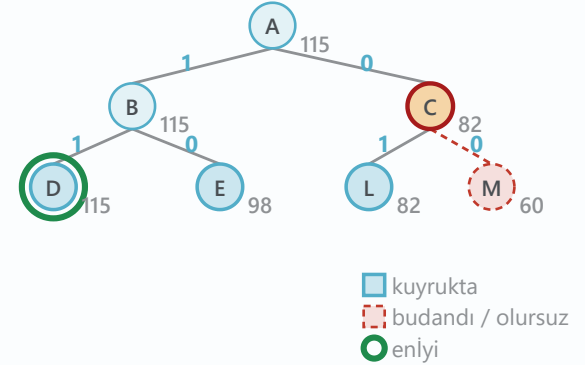
kuyruk = [**C, D, E**]

FIFO Dal Sınır: Kod İzleme

```

1 int fifoDalSindir() {
2   ArrayDeque<Dugum> kuyruk = new ArrayDeque<>();
3   kuyruk.add(kok); int enIyi = 0;
4   while (!kuyruk.isEmpty()) {
5       Dugum u = kuyruk.poll();           // ilk giren
6       if (u.sinir <= enIyi || u.seviye == n - 1) continue;
7       for (int al = 1; al >= 0; al--) { // önce al
8           Dugum c = cocuk(u, al);       // sinir(c) dahil
9           if (c.agirlik <= W && c.kazanc > enIyi)
10               enIyi = c.kazanc;        // yeni aday
11           if (c.sinir > enIyi) kuyruk.add(c);
12       }
13   }
14   return enIyi;
15 }

```


C kuyruğun başından çıkar ve dallanır: L (al: $s = 82 \rightarrow$ kuyruğa); M (alma: $s = 60 \leq 70$, budandı).

Adım 4 / 9

DEĞİŞKENLER

u = C **enIyi = 70**

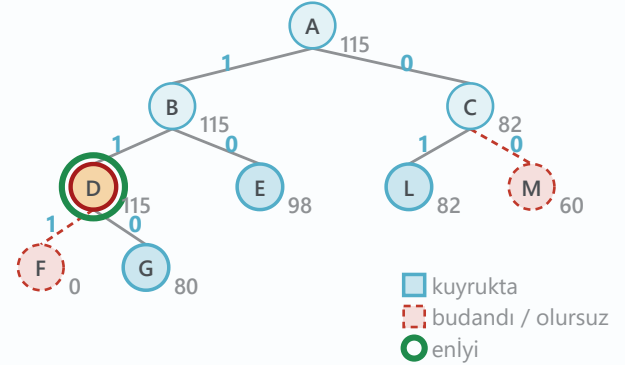
kuyruk = [D, E, L]

FIFO Dal Sınır: Kod İzleme

```

1 int fifoDalSindir() {
2   ArrayDeque<Dugum> kuyruk = new ArrayDeque<>();
3   kuyruk.add(kok); int enIyi = 0;
4   while (!kuyruk.isEmpty()) {
5     ▶ Dugum u = kuyruk.poll();           // ilk giren
6     ▶ if (u.sinir <= enIyi || u.seviye == n - 1) continue;
7     ▶ for (int al = 1; al >= 0; al--) { // önce al
8     ▶   Dugum c = cocuk(u, al);         // sinir(c) dahil
9     ▶   if (c.agirlik <= W && c.kazanc > enIyi)
10    ▶     enIyi = c.kazanc;              // yeni aday
11    ▶   if (c.sinir > enIyi) kuyruk.add(c);
12  }
13 }
14 return enIyi;
15 }

```


D kuyruğun başından çıkar ve dallanır: F (al: ağırlık 17 > 16, olursuz); G (alma: s = 80 → kuyruğa).

Adım 5 / 9

DEĞİŞKENLER

u = D enIyi = 70

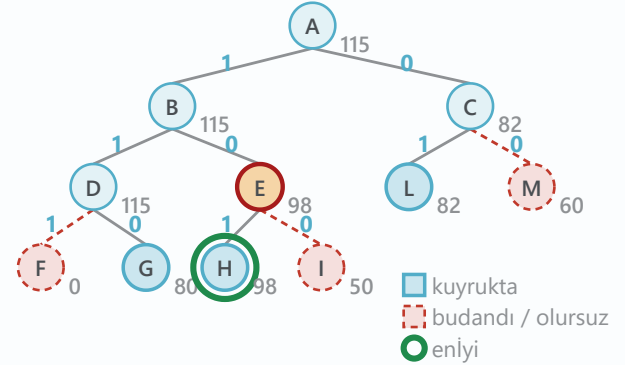
kuyruk = [E, L, G]

FIFO Dal Sınır: Kod İzleme

```

1 int fifoDalSindir() {
2   ArrayDeque<Dugum> kuyruk = new ArrayDeque<>();
3   kuyruk.add(kok); int enIyi = 0;
4   while (!kuyruk.isEmpty()) {
5     ▶ Dugum u = kuyruk.poll();           // ilk giren
6     ▶ if (u.sinir <= enIyi || u.seviye == n - 1) continue;
7     ▶ for (int al = 1; al >= 0; al--) { // önce al
8     ▶   Dugum c = cocuk(u, al);         // sinir(c) dahil
9     ▶   if (c.agirlik <= W && c.kazanc > enIyi)
10    ▶     enIyi = c.kazanc;              // yeni aday
11    ▶   if (c.sinir > enIyi) kuyruk.add(c);
12  }
13 }
14 return enIyi;
15 }

```


E kuyruğun başından çıkar ve dallanır: H (al: $s = 98 \rightarrow$ kuyruğa, **enİyi = 90**); I (alma: $s = 50 \leq 90$, budandı).

Adım 6 / 9

DEĞİŞKENLER

u = E **enIyi = 90**

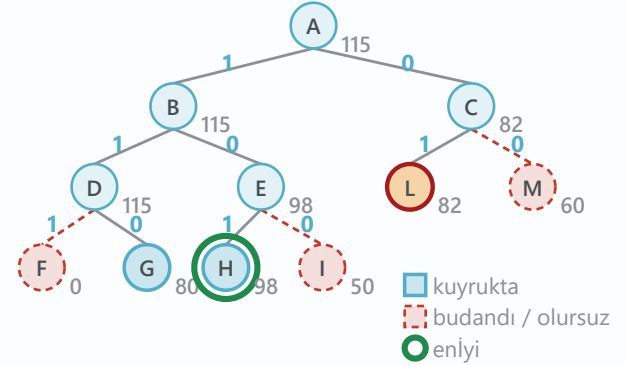
kuyruk = [L, G, H]

FIFO Dal Sınır: Kod İzleme

```

1 int fifoDalSindir() {
2   ArrayDeque<Dugum> kuyruk = new ArrayDeque<>();
3   kuyruk.add(kok); int enIyi = 0;
4   while (!kuyruk.isEmpty()) {
5     ▶ Dugum u = kuyruk.poll();           // ilk giren
6     ▶ if (u.sinir <= enIyi || u.seviye == n - 1) continue;
7     for (int al = 1; al >= 0; al--) { // önce al
8       Dugum c = cocuk(u, al);           // sinir(c) dahil
9       if (c.agirlik <= W && c.kazanc > enIyi)
10        enIyi = c.kazanc;                // yeni aday
11       if (c.sinir > enIyi) kuyruk.add(c);
12     }
13   }
14   return enIyi;
15 }

```


L çıkar: sınırı $82 \leq \text{enİyi} = 90 \rightarrow$ **tekrar**
sınamada atılır (kuyruğa girerken umut vardı, beklerken enİyi büyüdü).

Adım 7 / 9

DEĞİŞKENLER

u = L

enİyi = 90

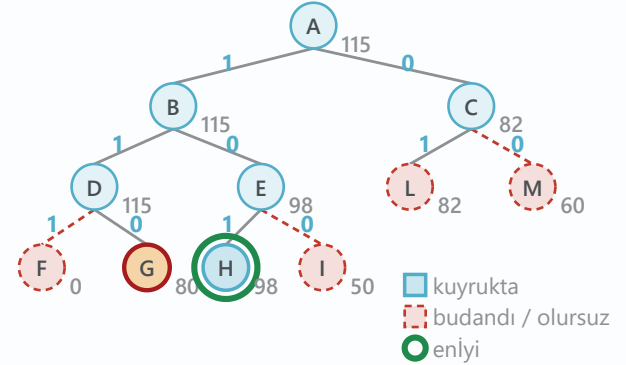
kuyruk = [G, H]

FIFO Dal Sınır: Kod İzleme

```

1 int fifoDalSindir() {
2   ArrayDeque<Dugum> kuyruk = new ArrayDeque<>();
3   kuyruk.add(kok); int enIyi = 0;
4   while (!kuyruk.isEmpty()) {
5     ▶ Dugum u = kuyruk.poll();           // ilk giren
6     ▶ if (u.sinir <= enIyi || u.seviye == n - 1) continue;
7     for (int al = 1; al >= 0; al--) { // önce al
8       Dugum c = cocuk(u, al);           // sinir(c) dahil
9       if (c.agirlik <= W && c.kazanc > enIyi)
10        enIyi = c.kazanc;                // yeni aday
11       if (c.sinir > enIyi) kuyruk.add(c);
12     }
13   }
14   return enIyi;
15 }

```


G çıkar: sınırı $80 \leq \text{enIyi} = 90 \rightarrow$ **tekrar**
sınamada atılır (kuyruğa girerken umut vardı,
 beklerken enİyi büyüdü).

Adım 8 / 9

DEĞİŞKENLER

u = G

enIyi = 90

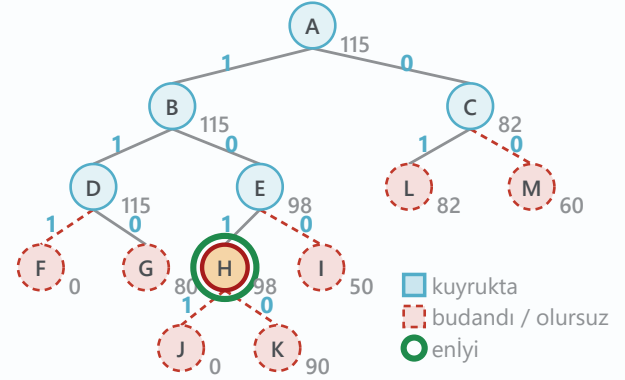
kuyruk = [H]

FIFO Dal Sınır: Kod İzleme

```

1 int fifoDalSindir() {
2   ArrayDeque<Dugum> kuyruk = new ArrayDeque<>();
3   kuyruk.add(kok); int enIyi = 0;
4   while (!kuyruk.isEmpty()) {
5     Dugum u = kuyruk.poll();           // ilk giren
6     if (u.sinir <= enIyi || u.seviye == n - 1) continue;
7     for (int al = 1; al >= 0; al--) { // önce al
8       Dugum c = cocuk(u, al);         // sinir(c) dahil
9       if (c.agirlik <= W && c.kazanc > enIyi)
10        enIyi = c.kazanc;              // yeni aday
11       if (c.sinir > enIyi) kuyruk.add(c);
12     }
13   }
14   return enIyi;
15 }

```


H kuyruğun başından çıkar ve dallanır: J (al: ağırlık 17 > 16, olursuz); K (alma: $s = 90 \leq 90$, budandı). Kuyruk boş: **enİyi = 90** (eşya 1 ve 3). 13 düğüm üretildi, 6 genişletme, kuyruk en çok 3.

Adım 9 / 9

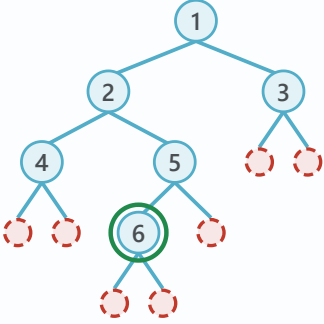
DEĞİŞKENLER

u = H

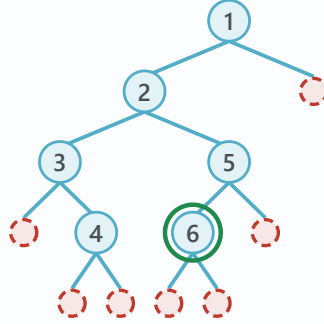
enIyi = 90

kuyruk = []

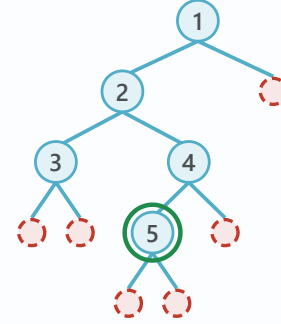
Aynı Örnekte Üç Strateji

FIFO: 13 düğüm, 6 genişletme

LIFO: 13 düğüm, 6 genişletme

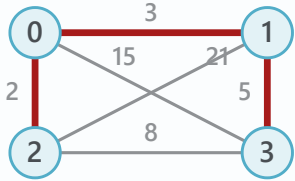
En iyi önce: 11 düğüm, 5 genişletme

Numaralar genişletme sırasıdır; küçük daireler üretilip genişletilmeyen düğümler (kırmızı kesikli: budanan), halka: optimum (90).

Yöntem	Üretilen düğüm	Genişletilen	En büyük kuyruk
Kaba kuvvet (tam ağaç)	31	15	—
FIFO dal sınır	13	6	3
LIFO dal sınır (önce "al")	13	6	3
En iyi önce (LC)	11	5	3

Gezgin Satıcı Problemi (TSP): Alt Sınır

- Her şehri bir kez ziyaret edip başlangıca dönen **en kısa tur** (en küçükleme, NP-zor).
- Düğüm = 0'dan başlayan kısmi yol; çocuklar = ziyaret edilmemiş bir sonraki şehir.
- Alt sınır:** henüz **çıkılmamış** her şehirden (bulunulan şehir + ziyaret edilmemişler) en az bir kenarla çıkılmak zorundadır:

kalın: her şehrin
en ucuz kenarı

$$2 + 3 + 2 + 5 = 12$$

	0	1	2	3	min
0	—	3	2	15	2
1	3	—	21	5	3
2	2	21	—	8	2
3	15	5	8	—	5

4 şehirli simetrik uzaklık matrisi d.

$$\text{alt}(\text{yol}) = \text{maliyet}(\text{yol}) + \text{enKucuk}[\text{son şehir}] + \sum_v \text{ziyaret edilmemiş enKucuk}[v]$$

Kök: $2 + 3 + 2 + 5 = 12$. Yol $0 \rightarrow 1$: $3 + 3 + (2 + 5) = 13$. Her gerçek turun maliyeti bu toplamdan küçük olamaz, bu yüzden sınır geçerlidir.

tsp(0, 0, 1): Sınırlı Derinlik Öncelikli Arama

```
► void tsp(int sehir, int maliyet, int sayac) {  
  2  if (sayac == n) {           // tur tamam  
  3      int tur = maliyet + d[sehir][0];  
  4      if (tur < enIyi) enIyi = tur;  
  5      return;  
  6  }  
  7  for (int s = 0; s < n; s++) {  
  8      if (ziyaret[s]) continue;  
  9      int yeni = maliyet + d[sehir][s];  
 10      ziyaret[s] = true;  
 11      if (altSinir(s, yeni) < enIyi) // sınır  
 12          tsp(s, yeni, sayac + 1);  
 13      ziyaret[s] = false;      // geri al  
 14  }  
 15 }
```

0
a=12

Şehir 0'dan başlanır. Kökün alt sınırı = 2 + 3 + 2 + 5 = **12**.

Adım 1 / 13

ÇAĞRI YIĞINI

tsp(0, 0, 1)

DEĞİŞKENLER

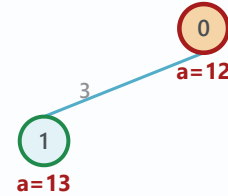
sehir = 0 maliyet = 0 sayac = 1 s = -
yeni = - alt = - enIyi = ∞

tsp(0, 0, 1): Sınırlı Derinlik Öncelikli Arama

```

1 void tsp(int sehir, int maliyet, int sayac) {
2   if (sayac == n) { // tur tamam
3     int tur = maliyet + d[sehir][0];
4     if (tur < enIyi) enIyi = tur;
5     return;
6   }
7   for (int s = 0; s < n; s++) {
8     if (ziyaret[s]) continue;
9     int yeni = maliyet + d[sehir][s];
10    ziyaret[s] = true;
11    ▶ if (altSinir(s, yeni) < enIyi) // sınır
12    ▶    tsp(s, yeni, sayac + 1);
13    ziyaret[s] = false; // geri al
14  }
15 }

```


0 → 1: yeni = 0 + 3 = 3; alt = 13 < ∞ → **dallan.**

Adım 2 / 13

ÇAĞRI YIĞINI

tsp(0, 0, 1)

DEĞİŞKENLER

sehir = 0

maliyet = 0

sayac = 1

s = 1

yeni = 3

alt = 13

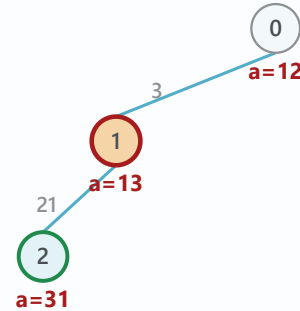
enIyi = ∞

tsp(0, 0, 1): Sınırlı Derinlik Öncelikli Arama

```

1 void tsp(int sehir, int maliyet, int sayac) {
2   if (sayac == n) {           // tur tamam
3     int tur = maliyet + d[sehir][0];
4     if (tur < enIyi) enIyi = tur;
5     return;
6   }
7   for (int s = 0; s < n; s++) {
8     if (ziyaret[s]) continue;
9     int yeni = maliyet + d[sehir][s];
10    ziyaret[s] = true;
11    ▶ if (altSinir(s, yeni) < enIyi) // sınır
12    ▶   tsp(s, yeni, sayac + 1);
13    ziyaret[s] = false;      // geri al
14  }
15 }

```


1 → 2: yeni = 3 + 21 = 24; alt = 31 < ∞ → **dallan.**

Adım 3 / 13

ÇAĞRI YIĞINI

tsp(1, 3, 2)

tsp(0, 0, 1)

DEĞİŞKENLER

sehir = 1

maliyet = 3

sayac = 2

s = 2

yeni = 24

alt = 31

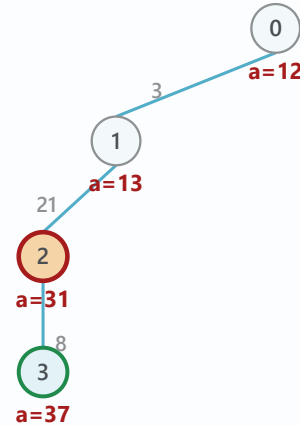
enIyi = ∞

tsp(0, 0, 1): Sınırlı Derinlik Öncelikli Arama

```

1 void tsp(int sehir, int maliyet, int sayac) {
2   if (sayac == n) {           // tur tamam
3     int tur = maliyet + d[sehir][0];
4     if (tur < enIyi) enIyi = tur;
5     return;
6   }
7   for (int s = 0; s < n; s++) {
8     if (ziyaret[s]) continue;
9     int yeni = maliyet + d[sehir][s];
10    ziyaret[s] = true;
11    ▶ if (altSinir(s, yeni) < enIyi) // sınır
12    ▶    tsp(s, yeni, sayac + 1);
13    ziyaret[s] = false;      // geri al
14  }
15 }

```


2 → 3: yeni = 24 + 8 = 32; alt = 37 < ∞ → **dallan.**

Adım 4 / 13

ÇAĞRI YIĞINI

tsp(2, 24, 3)

tsp(1, 3, 2)

tsp(0, 0, 1)

DEĞİŞKENLER

sehir = 2

maliyet = 24

sayac = 3

s = 3

yeni = 32

alt = 37

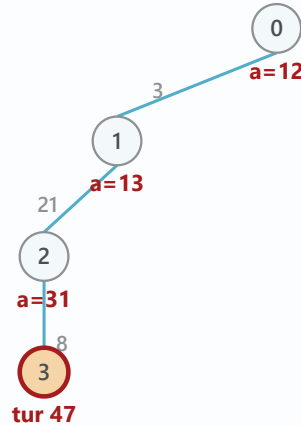
enIyi = ∞

tsp(0, 0, 1): Sınırlı Derinlik Öncelikli Arama

```

1 void tsp(int sehir, int maliyet, int sayac) {
2   if (sayac == n) { // tur tamam
3     ▶ int tur = maliyet + d[sehir][0];
4     ▶ if (tur < enIyi) enIyi = tur;
5     return;
6   }
7   for (int s = 0; s < n; s++) {
8     if (ziyaret[s] continue;
9     int yeni = maliyet + d[sehir][s];
10    ziyaret[s] = true;
11    if (altSinir(s, yeni) < enIyi) // sınır
12      tsp(s, yeni, sayac + 1);
13    ziyaret[s] = false; // geri al
14  }
15 }

```


Tur $0 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 3 \rightarrow 0 = 32 + 15 = 47 < \infty \rightarrow \text{enIyi} = 47$.

Adım 5 / 13

ÇAĞRI YIĞINI

tsp(3, 32, 4)

tsp(2, 24, 3)

tsp(1, 3, 2)

tsp(0, 0, 1)

DEĞİŞKENLER

sehir = 3

maliyet = 32

sayac = 4

s = -

yeni = -

alt = -

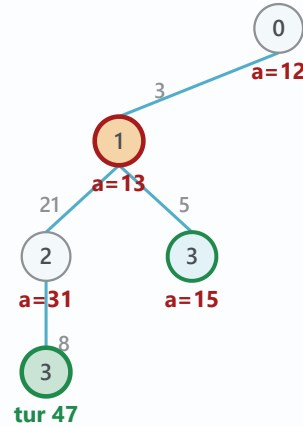
enIyi = 47

tsp(0, 0, 1): Sınırlı Derinlik Öncelikli Arama

```

1 void tsp(int sehir, int maliyet, int sayac) {
2   if (sayac == n) { // tur tamam
3     int tur = maliyet + d[sehir][0];
4     if (tur < enIyi) enIyi = tur;
5     return;
6   }
7   for (int s = 0; s < n; s++) {
8     if (ziyaret[s]) continue;
9     int yeni = maliyet + d[sehir][s];
10    ziyaret[s] = true;
11    ▶ if (altSinir(s, yeni) < enIyi) // sınır
12    ▶    tsp(s, yeni, sayac + 1);
13    ziyaret[s] = false; // geri al
14  }
15 }

```


1 → 3: yeni = 3 + 5 = 8; alt = 15 < 47 → **dallan**.

Adım 6 / 13

ÇAĞRI YIĞINI

tsp(1, 3, 2)

tsp(0, 0, 1)

DEĞİŞKENLER

sehir = 1

maliyet = 3

sayac = 2

s = 3

yeni = 8

alt = 15

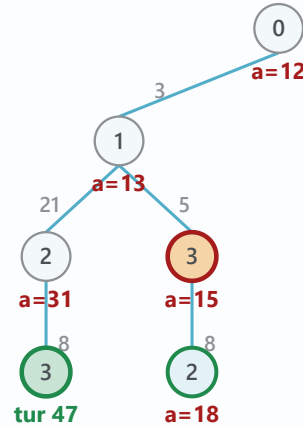
enIyi = 47

tsp(0, 0, 1): Sınırlı Derinlik Öncelikli Arama

```

1 void tsp(int sehir, int maliyet, int sayac) {
2   if (sayac == n) {           // tur tamam
3     int tur = maliyet + d[sehir][0];
4     if (tur < enIyi) enIyi = tur;
5     return;
6   }
7   for (int s = 0; s < n; s++) {
8     if (ziyaret[s]) continue;
9     int yeni = maliyet + d[sehir][s];
10    ziyaret[s] = true;
11    ▶ if (altSinir(s, yeni) < enIyi) // sınır
12    ▶    tsp(s, yeni, sayac + 1);
13    ziyaret[s] = false;      // geri al
14  }
15 }

```


3 → 2: yeni = 8 + 8 = 16; alt = 18 < 47 → **dallan**.

Adım 7 / 13

ÇAĞRI YIĞINI

tsp(3, 8, 3)

tsp(1, 3, 2)

tsp(0, 0, 1)

DEĞİŞKENLER

sehir = 3

maliyet = 8

sayac = 3

s = 2

yeni = 16

alt = 18

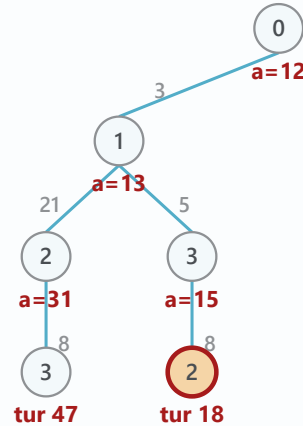
enIyi = 47

tsp(0, 0, 1): Sınırlı Derinlik Öncelikli Arama

```

1 void tsp(int sehir, int maliyet, int sayac) {
2   if (sayac == n) { // tur tamam
3     ▶ int tur = maliyet + d[sehir][0];
4     ▶ if (tur < enIyi) enIyi = tur;
5     return;
6   }
7   for (int s = 0; s < n; s++) {
8     if (ziyaret[s] continue;
9     int yeni = maliyet + d[sehir][s];
10    ziyaret[s] = true;
11    if (altSinir(s, yeni) < enIyi) // sınır
12      tsp(s, yeni, sayac + 1);
13    ziyaret[s] = false; // geri al
14  }
15 }

```


Tur 0 → 1 → 3 → 2 → 0 = 16 + 2 = **18** < 47 → enİyi = 18.

Adım 8 / 13

ÇAĞRI YIĞINI

tsp(2, 16, 4)

tsp(3, 8, 3)

tsp(1, 3, 2)

tsp(0, 0, 1)

DEĞİŞKENLER

sehir = 2

maliyet = 16

sayac = 4

s = -

yeni = -

alt = -

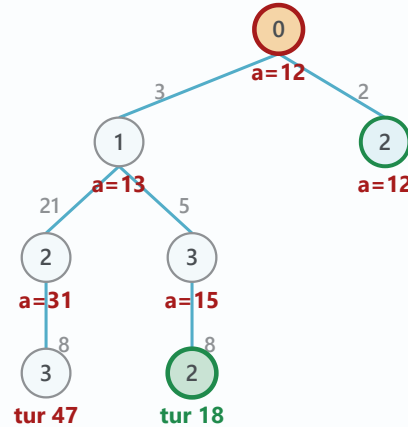
enIyi = 18

tsp(0, 0, 1): Sınırlı Derinlik Öncelikli Arama

```

1 void tsp(int sehir, int maliyet, int sayac) {
2   if (sayac == n) {           // tur tamam
3     int tur = maliyet + d[sehir][0];
4     if (tur < enIyi) enIyi = tur;
5     return;
6   }
7   for (int s = 0; s < n; s++) {
8     if (ziyaret[s]) continue;
9     int yeni = maliyet + d[sehir][s];
10    ziyaret[s] = true;
11    ▶ if (altSinir(s, yeni) < enIyi) // sınır
12    ▶    tsp(s, yeni, sayac + 1);
13    ziyaret[s] = false;      // geri al
14  }
15 }

```


0 → 2: yeni = 0 + 2 = 2; alt = 12 < 18 → **dallan**.

Adım 9 / 13

ÇAĞRI YIĞINI

tsp(0, 0, 1)

DEĞİŞKENLER

sehir = 0

maliyet = 0

sayac = 1

s = 2

yeni = 2

alt = 12

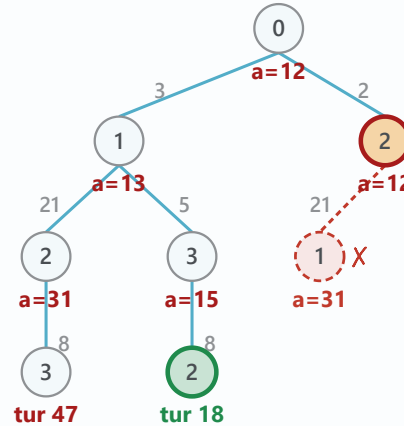
enIyi = 18

tsp(0, 0, 1): Sınırlı Derinlik Öncelikli Arama

```

1 void tsp(int sehir, int maliyet, int sayac) {
2   if (sayac == n) { // tur tamam
3     int tur = maliyet + d[sehir][0];
4     if (tur < enIyi) enIyi = tur;
5     return;
6   }
7   for (int s = 0; s < n; s++) {
8     if (ziyaret[s]) continue;
9     int yeni = maliyet + d[sehir][s];
10    ziyaret[s] = true;
11    ► if (altSinir(s, yeni) < enIyi) // sınır
12      tsp(s, yeni, sayac + 1);
13    ziyaret[s] = false; // geri al
14  }
15 }

```


2 → 1: yeni = 23; alt = 31 ≥ enIyi = 18 → **budandı**.

Adım 10 / 13

ÇAĞRI YIĞINI

tsp(2, 2, 2)

tsp(0, 0, 1)

DEĞİŞKENLER

sehir = 2

maliyet = 2

sayac = 2

s = 1

yeni = 23

alt = 31

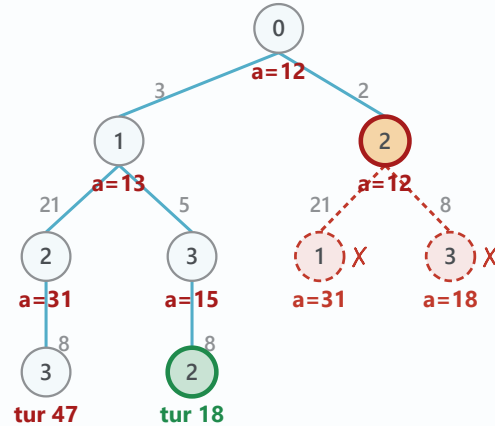
enIyi = 18

tsp(0, 0, 1): Sınırlı Derinlik Öncelikli Arama

```

1 void tsp(int sehir, int maliyet, int sayac) {
2   if (sayac == n) { // tur tamam
3     int tur = maliyet + d[sehir][0];
4     if (tur < enIyi) enIyi = tur;
5     return;
6   }
7   for (int s = 0; s < n; s++) {
8     if (ziyaret[s]) continue;
9     int yeni = maliyet + d[sehir][s];
10    ziyaret[s] = true;
11    ► if (altSinir(s, yeni) < enIyi) // sınır
12      tsp(s, yeni, sayac + 1);
13    ziyaret[s] = false; // geri al
14  }
15 }

```


2 → 3: yeni = 10; alt = 18 ≥ enIyi = 18 → **budandı**.

Adım 11 / 13

ÇAĞRI YIĞINI

tsp(2, 2, 2)

tsp(0, 0, 1)

DEĞİŞKENLER

sehir = 2

maliyet = 2

sayac = 2

s = 3

yeni = 10

alt = 18

enIyi = 18

tsp(0, 0, 1): Sınırlı Derinlik Öncelikli Arama

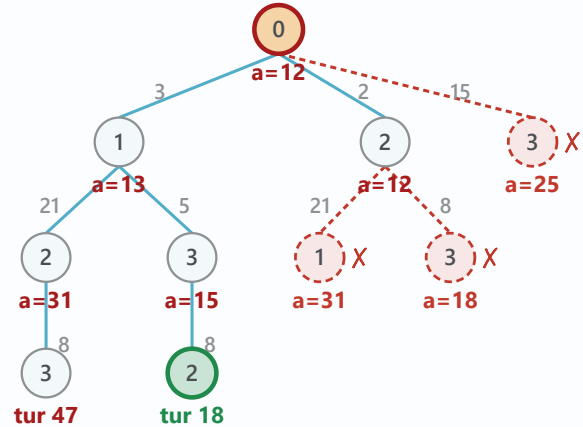
```

1 void tsp(int sehir, int maliyet, int sayac) {
2   if (sayac == n) { // tur tamam
3     int tur = maliyet + d[sehir][0];
4     if (tur < enIyi) enIyi = tur;
5     return;
6   }
7   for (int s = 0; s < n; s++) {
8     if (ziyaret[s]) continue;
9     int yeni = maliyet + d[sehir][s];
10    ziyaret[s] = true;
11    ► if (altSinir(s, yeni) < enIyi) // sınır
12      tsp(s, yeni, sayac + 1);
13    ziyaret[s] = false; // geri al
14  }
15 }

```

ÇAĞRI YIĞINI

tsp(0, 0, 1)

0 → 3: yeni = 15; alt = 25 ≥ enIyi = 18 → **budandı**.

Adım 12 / 13

DEĞİŞKENLER

sehir = 0 maliyet = 0 sayac = 1 s = 3
 yeni = 15 alt = 25 enIyi = 18

tsp(0, 0, 1): Sınırlı Derinlik Öncelikli Arama

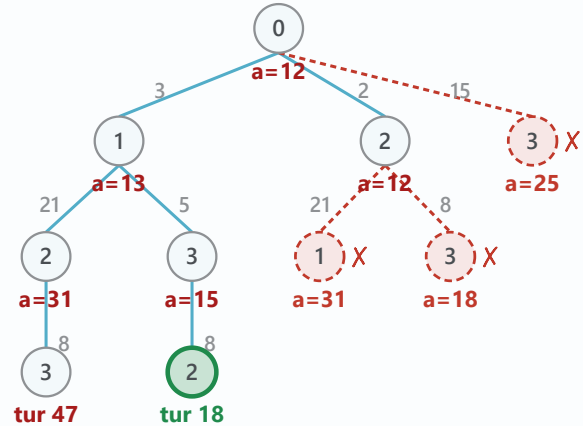
```

1 void tsp(int sehir, int maliyet, int sayac) {
2   if (sayac == n) { // tur tamam
3     int tur = maliyet + d[sehir][0];
4     if (tur < enIyi) enIyi = tur;
5     return;
6   }
7   for (int s = 0; s < n; s++) {
8     if (ziyaret[s]) continue;
9     int yeni = maliyet + d[sehir][s];
10    ziyaret[s] = true;
11    if (altSinir(s, yeni) < enIyi) // sınır
12      tsp(s, yeni, sayac + 1);
13    ziyaret[s] = false; // geri al
14  }
15 }

```

ÇAĞRI YİĞİNİ

boş

Bitti: en kısa tur $0 \rightarrow 1 \rightarrow 3 \rightarrow 2 \rightarrow 0 = 18$; 16 yerine 10 düğüm.

Adım 13 / 13

DEĞİŞKENLER

sehir = 0

maliyet = 0

sayac = 1

s = -

yeni = -

alt = -

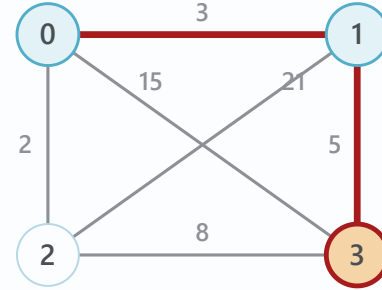
enIyi = 18

altSinir(3, 8): Kod İzleme

```

1 int altSinir(int son, int maliyet) {
2   ► int alt = maliyet + enKucuk[son];
3   for (int v = 0; v < n; v++)
4     if (!ziyaret[v]) // gidilmemiş
5       alt += enKucuk[v];
6   return alt;
7 }

```


v enKucuk ziy.

0	2	✓
1	3	✓
2	2	—
3	5	✓

yol 0 → 1 → 3, maliyet 8

TSP izlemesindeki 1 → 3 adımı: yol 0 → 1 → 3, maliyet 3 + 5 = 8; ziyaret = {0, 1, 3}. Son şehir 3'ten bir kez daha çıkılacak: alt = 8 + enKucuk[3] = 8 + 5 = **13**.

Adım 1 / 6

DEĞİŞKENLER

son = 3

maliyet = 8

v = -

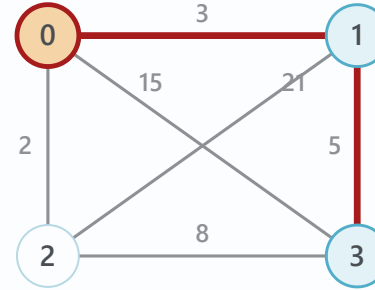
alt = 13

altSinir(3, 8): Kod İzleme

```

1 int altSinir(int son, int maliyet) {
2   int alt = maliyet + enKucuk[son];
3   for (int v = 0; v < n; v++)
4     if (!ziyaret[v]) // gidilmemiş
5       alt += enKucuk[v];
6   return alt;
7 }

```


v enKucuk ziy.

0	2	✓
1	3	✓
2	2	—
3	5	✓

yol 0 → 1 → 3, maliyet 8

v = 0: ziyaret edildi (yolda) → katkı yok, çıkış kenarı zaten maliyette.

Adım 2 / 6

DEĞİŞKENLER

son = 3

maliyet = 8

v = 0

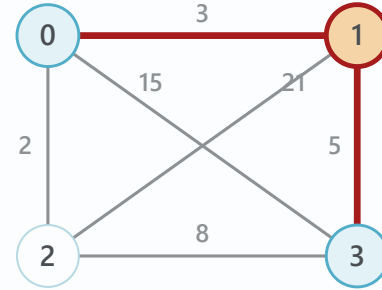
alt = 13

altSinir(3, 8): Kod İzleme

```

1 int altSinir(int son, int maliyet) {
2   int alt = maliyet + enKucuk[son];
3   for (int v = 0; v < n; v++)
4     if (!ziyaret[v]) // gidilmemiş
5       alt += enKucuk[v];
6   return alt;
7 }

```


v enKucuk ziy.

0	2	✓
1	3	✓
2	2	—
3	5	✓

yol 0 → 1 → 3, maliyet 8

v = 1: ziyaret edildi (yolda) → katkı yok, çıkış kenarı zaten maliyette.

Adım 3 / 6

DEĞİŞKENLER

son = 3

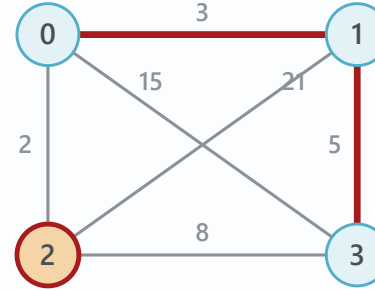
maliyet = 8

v = 1

alt = 13

altSinir(3, 8): Kod İzleme

```
1 int altSinir(int son, int maliyet) {  
2   int alt = maliyet + enKucuk[son];  
3   for (int v = 0; v < n; v++)  
4     ▶ if (!ziyaret[v]) // gidilmemiş  
5       ▶ alt += enKucuk[v];  
6   return alt;  
7 }
```


v enKucuk ziy.

0	2	✓
1	3	✓
2	2	—
3	5	✓

yol 0 → 1 → 3, maliyet 8

v = 2: henüz gidilmedi → en az enKucuk[2] = 2 ile çıkılmalı: alt = **15**.

Adım 4 / 6

DEĞİŞKENLER

son = 3

maliyet = 8

v = 2

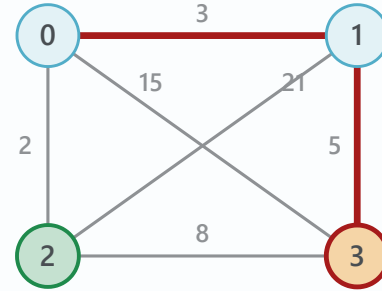
alt = 15

altSinir(3, 8): Kod İzleme

```

1 int altSinir(int son, int maliyet) {
2   int alt = maliyet + enKucuk[son];
3   for (int v = 0; v < n; v++)
4     if (!ziyaret[v]) // gidilmemiş
5       alt += enKucuk[v];
6   return alt;
7 }

```


v enKucuk ziy.

0	2	✓
1	3	✓
2	2	—
3	5	✓

yol 0 → 1 → 3, maliyet 8

v = 3: ziyaret edildi (yolda) → katkı yok; 3'ün çıkışı başta eklendi.

Adım 5 / 6

DEĞİŞKENLER

son = 3

maliyet = 8

v = 3

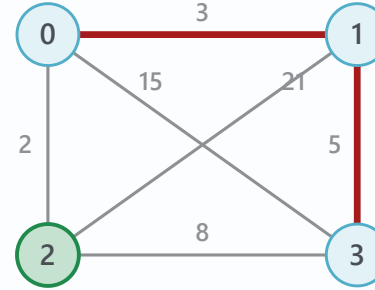
alt = 15

altSinir(3, 8): Kod İzleme

```

1 int altSinir(int son, int maliyet) {
2   int alt = maliyet + enKucuk[son];
3   for (int v = 0; v < n; v++)
4     if (!ziyaret[v]) // gidilmemiş
5       alt += enKucuk[v];
6   ► return alt;
7 }

```


v enKucuk ziy.

0	2	✓
1	3	✓
2	2	—
3	5	✓

yol 0 → 1 → 3, maliyet 8

alt = **15** döner. Bu daldaki her tur ≥ 15 ; gerçek tur $0 \rightarrow 1 \rightarrow 3 \rightarrow 2 \rightarrow 0 = 18$. $15 < \text{eniyi} = 47$ olduğundan TSP izlemesinde dala girildi.

Adım 6 / 6

DEĞİŞKENLER

son = 3

maliyet = 8

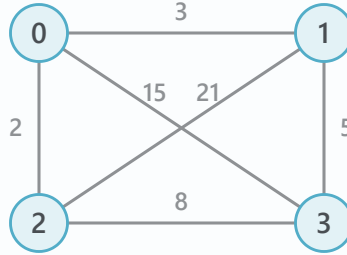
v = -

alt = 15

Daha Sıkı Bir Alt Sınır: İki En Kısa Kenar

- Turda her şehre **bir kenarla girilir, bir kenarla çıkarılır**: her şehir tam iki tur kenarına değer.
- Şehrin bu iki kenarı, ona değen en kısa iki kenardan kısa olamaz. Tüm şehirler için toplanınca her kenar iki kez sayılır:

$$\text{tur} \geq \frac{1}{2} \cdot \sum_v (v\text{'nin en kısa iki kenarı})$$

v en küçük iki toplam

$$0\ 2 + 3 = 5$$

$$1\ 3 + 5 = 8$$

$$2\ 2 + 8 = 10$$

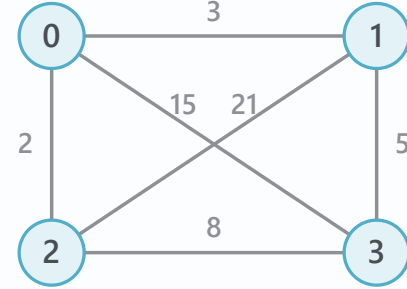
$$3\ 5 + 8 = 13$$

$$36 / 2 = 18$$

Aynı matriste “en ucuz çıkış kenarı” sınırı 12 veriyordu; bu sınır 18'dir ve optimum tur $0 \rightarrow 1 \rightarrow 3 \rightarrow 2 \rightarrow 0 = 3 + 5 + 8 + 2 = 18$ 'e eşittir. Kökte sınır = optimum olduğu için ilk tam tur bulunur bulunmaz kalan bütün dallar budanır.

ikiKenarSinir(): Kod İzleme

```
1 double ikiKenarSinir() {  
2     ▶ int toplam = 0;  
3     for (int v = 0; v < n; v++) {  
4         int m1 = INF, m2 = INF;    // en küçük iki  
5         for (int u = 0; u < n; u++) {  
6             if (u == v) continue;  
7             if (d[v][u] < m1) { m2 = m1; m1 = d[v][u];  
8             }  
9             else if (d[v][u] < m2) m2 = d[v][u];  
10        toplam += m1 + m2;  
11    }  
12    return toplam / 2.0; // her kenar iki kez  
13 }
```


m1 = — m2 = — toplam = 0

Simetrik 4 şehirli matris. toplam = 0; her şehir için en kısa iki kenar aranacak.

Adım 1 / 8

DEĞİŞKENLER

v = —

u = —

m1 = —

m2 = —

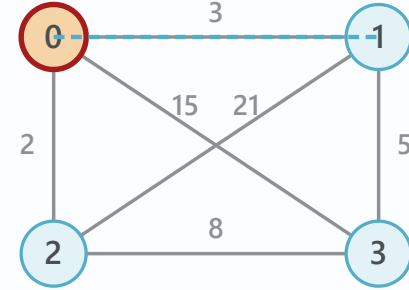
toplam = 0

ikiKenarSinir(): Kod İzleme

```

1 double ikiKenarSinir() {
2   int toplam = 0;
3   for (int v = 0; v < n; v++) {
4     int m1 = INF, m2 = INF;    // en küçük iki
5     for (int u = 0; u < n; u++) {
6       if (u == v) continue;
7       if (d[v][u] < m1) { m2 = m1; m1 = d[v][u];
8     }
9     else if (d[v][u] < m2) m2 = d[v][u];
10    toplam += m1 + m2;
11  }
12  return toplam / 2.0; // her kenar iki kez
13 }

```


m1 = 3 m2 = ∞ toplam = 0

v = 0, u = 1: d = 3 < m1 = ∞ → m1 = 3 (eski m1 m2'ye kayar).

Adım 2 / 8

DEĞİŞKENLER

v = 0

u = 1

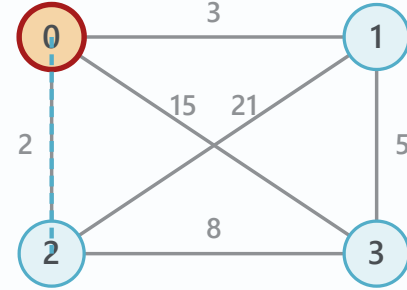
m1 = 3

m2 = ∞

toplam = 0

ikiKenarSinir(): Kod İzleme

```
1 double ikiKenarSinir() {  
2   int toplam = 0;  
3   for (int v = 0; v < n; v++) {  
4     int m1 = INF, m2 = INF;    // en küçük iki  
5     for (int u = 0; u < n; u++) {  
6       if (u == v) continue;  
7       if (d[v][u] < m1) { m2 = m1; m1 = d[v][u];  
8     }  
9     else if (d[v][u] < m2) m2 = d[v][u];  
10    toplam += m1 + m2;  
11  }  
12  return toplam / 2.0; // her kenar iki kez  
13 }
```


m1 = 2 m2 = 3 toplam = 0

u = 2: d = 2 < m1 = 3 → m2 = 3, m1 = 2. İki en küçük kayar gibi güncellenir.

Adım 3 / 8

DEĞİŞKENLER

v = 0

u = 2

m1 = 2

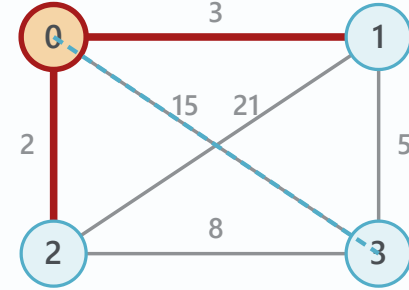
m2 = 3

toplam = 0

ikiKenarSinir(): Kod İzleme

```

1 double ikiKenarSinir() {
2   int toplam = 0;
3   for (int v = 0; v < n; v++) {
4     int m1 = INF, m2 = INF;    // en küçük iki
5     ▶ for (int u = 0; u < n; u++) {
6       ▶ if (u == v) continue;
7       ▶ if (d[v][u] < m1) { m2 = m1; m1 = d[v][u];
8     }
9     ▶ else if (d[v][u] < m2) m2 = d[v][u];
10  }
11  ▶ toplam += m1 + m2;
12 }
13 return toplam / 2.0; // her kenar iki kez
14 }
```


m1 = 2 m2 = 3 toplam = 5

u = 3: 15 ikisinden de büyük, değişmez. toplam += 2 + 3 = **5**.

Adım 4 / 8

DEĞİŞKENLER

v = 0

u = 3

m1 = 2

m2 = 3

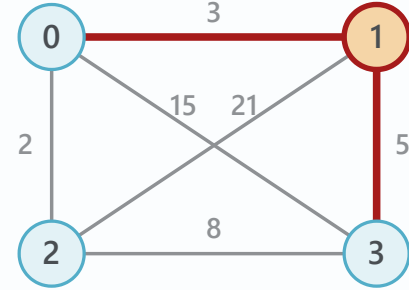
toplam = 5

ikiKenarSinir(): Kod İzleme

```

1 double ikiKenarSinir() {
2   int toplam = 0;
3   for (int v = 0; v < n; v++) {
4     int m1 = INF, m2 = INF;    // en küçük iki
5     for (int u = 0; u < n; u++) {
6       if (u == v) continue;
7       if (d[v][u] < m1) { m2 = m1; m1 = d[v][u];
8     }
9     else if (d[v][u] < m2) m2 = d[v][u];
10  }
11  }
12  return toplam / 2.0; // her kenar iki kez
13 }

```


m1 = 3 m2 = 5 toplam = 13

v = 1: kenarlar 3, 21, 5 → m1 = 3, m2 = 5. toplam = 13.

Adım 5 / 8

DEĞİŞKENLER

v = 1

u = 3

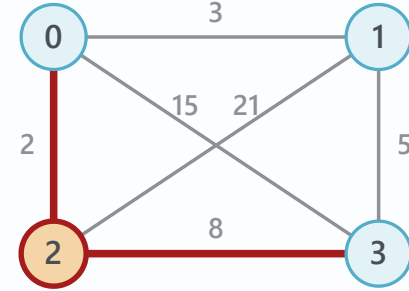
m1 = 3

m2 = 5

toplam = 13

ikiKenarSinir(): Kod İzleme

```
1 double ikiKenarSinir() {  
2   int toplam = 0;  
3   for (int v = 0; v < n; v++) {  
4     int m1 = INF, m2 = INF;    // en küçük iki  
5     for (int u = 0; u < n; u++) {  
6       if (u == v) continue;  
7       if (d[v][u] < m1) { m2 = m1; m1 = d[v][u];  
8     }  
9   }  
10  toplam += m1 + m2;  
11 }  
12 return toplam / 2.0; // her kenar iki kez  
13 }
```


m1 = 2 m2 = 8 toplam = 23

v = 2: kenarlar 2, 21, 8 → 2 + 8. toplam = **23**.

Adım 6 / 8

DEĞİŞKENLER

v = 2

u = 3

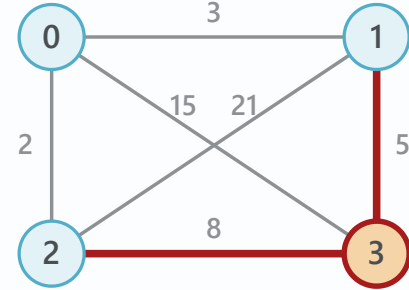
m1 = 2

m2 = 8

toplam = 23

ikiKenarSinir(): Kod İzleme

```
1 double ikiKenarSinir() {  
2   int toplam = 0;  
3   for (int v = 0; v < n; v++) {  
4     int m1 = INF, m2 = INF;    // en küçük iki  
5     for (int u = 0; u < n; u++) {  
6       if (u == v) continue;  
7       if (d[v][u] < m1) { m2 = m1; m1 = d[v][u];  
8     }  
9     else if (d[v][u] < m2) m2 = d[v][u];  
10  }  
11  toplam += m1 + m2;  
12  }  
13  return toplam / 2.0; // her kenar iki kez  
14 }
```


m1 = 5 m2 = 8 toplam = 36

v = 3: kenarlar 15, 5, 8 → 5 + 8. toplam = **36**.

Adım 7 / 8

DEĞİŞKENLER

v = 3

u = 2

m1 = 5

m2 = 8

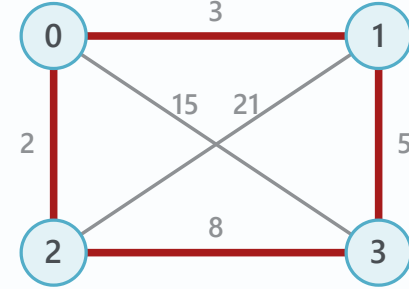
toplam = 36

ikiKenarSinir(): Kod İzleme

```

1 double ikiKenarSinir() {
2   int toplam = 0;
3   for (int v = 0; v < n; v++) {
4     int m1 = INF, m2 = INF;    // en küçük iki
5     for (int u = 0; u < n; u++) {
6       if (u == v) continue;
7       if (d[v][u] < m1) { m2 = m1; m1 = d[v][u];
8     }
9       else if (d[v][u] < m2) m2 = d[v][u];
10    }
11    toplam += m1 + m2;
12  }
13  return toplam / 2.0; // her kenar iki kez

```


m1 = 5 m2 = 8 toplam = 36

36 / 2 = **18** döner. Kalın kenarlar tam da optimum turu (0-1-3-2-0) oluşturur; bu yüzden sınır sıkıdır. Kısmi yolda aynı fikir, yoldaki kenarlar sabitlenerek uygulanır.

Adım 8 / 8

DEĞİŞKENLER

toplam = 36

sonuç = 18.0

İndirgenmiş Maliyet Matrisi ile Alt Sınır

- Köşegen ∞ yapılır. Her **satırdan** en küçüğü, sonra her **sütundan** en küçüğü çıkarılır.
- Her tur her satırdan ve her sütundan tam bir hücre kullanır; çıkarılan toplam her turun maliyetinden düşülmüştür → **alt sınır**.
- Örnek: satırlar $2 + 3 + 2 + 5 = 12$, sütun 3'ten 2 → kök sınırı **14**.
- Dallanma** $i \rightarrow j$ kenarıyla: i satırı ve j sütunu ∞ , (j, i) ∞ yapılır, matris yeniden indirgenir. Çocuğun sınırı = ebeveyn + indirgenmiş $c[i][j]$ + yeni indirgeme.

Kökten dal	sınır
$0 \rightarrow 1$	$14 + 1 + 3 = 18$
$0 \rightarrow 2$	$14 + 0 + 4 = 18$
$0 \rightarrow 3$	$14 + 11 + 3 = 28$

	0	1	2	3
0	∞	1	0	11
1	0	∞	18	0
2	0	19	∞	4
3	10	0	3	∞

İndirgenmiş matris (toplam 14). Her satırda ve sütunda en az bir 0 var.

$0 \rightarrow 3$ dalı 28 ile, optimum 18 bulunduğu anda budanır. Bu yöntem asimetrik ($d[i][j] \neq d[j][i]$) TSP'de de geçerlidir (Little ve diğ., 1963).

indirge(): Satır ve Sütun İndirgemesi

```
1 int indirge(int[][] m) {  
2     int toplam = 0;  
3     for (int i = 0; i < n; i++) {           // satırlar  
4         int mn = satirMin(m, i);  
5         if (mn > 0 && mn < INF) {  
6             satirdanCikar(m, i, mn); toplam += mn;  
7         }  
8     }  
9     for (int j = 0; j < n; j++) {           // sütunlar  
10        int mn = sutunMin(m, j);  
11        if (mn > 0 && mn < INF) {  
12            sutundanCikar(m, j, mn); toplam += mn;  
13        }  
14    }  
15    return toplam;  
16 }
```

	0	1	2	3	
0	∞	3	2	15	toplam = 0
1	3	∞	21	5	
2	2	21	∞	8	
3	15	5	8	∞	

Köşegeni ∞ olan 4×4 uzaklık matrisi; toplam = 0.

Adım 1 / 8

DEĞİŞKENLER

i = -

j = -

mn = -

toplam = 0

indirge(): Satır ve Sütun İndirgemesi

```
1 int indirge(int[][] m) {  
2   int toplam = 0;  
3   for (int i = 0; i < n; i++) {           // satırlar  
4     int mn = satirMin(m, i);  
5     if (mn > 0 && mn < INF) {  
6       satirdanCikar(m, i, mn); toplam += mn;  
7     }  
8   }  
9   for (int j = 0; j < n; j++) {           // sütunlar  
10    int mn = sutunMin(m, j);  
11    if (mn > 0 && mn < INF) {  
12      sutundanCikar(m, j, mn); toplam += mn;  
13    }  
14  }  
15  return toplam;  
16 }
```

	0	1	2	3	
0	∞	1	0	13	toplam = 2
1	3	∞	21	5	mn = 2
2	2	21	∞	8	
3	15	5	8	∞	

Satır 0: en küçük 2 → satırdan 2 çıkar: 1, 0, 13.
toplam = 2.

Adım 2 / 8

DEĞİŞKENLER

i = 0

mn = 2

toplam = 2

indirge(): Satır ve Sütun İndirgemesi

```

1 int indirge(int[][] m) {
2   int toplam = 0;
3   ▶ for (int i = 0; i < n; i++) {           // satırlar
4     ▶ int mn = satirMin(m, i);
5     ▶ if (mn > 0 && mn < INF) {
6       ▶ satirdanCikar(m, i, mn); toplam += mn;
7     }
8   }
9   for (int j = 0; j < n; j++) {           // sütunlar
10    int mn = sutunMin(m, j);
11    if (mn > 0 && mn < INF) {
12      sutundanCikar(m, j, mn); toplam += mn;
13    }
14  }
15  return toplam;
16 }

```

	0	1	2	3	
0	∞	1	0	13	toplam = 5 mn = 3
1	0	∞	18	2	
2	2	21	∞	8	
3	15	5	8	∞	

Satır 1: en küçük 3 → 0, 18, 2. toplam = 5.

Adım 3 / 8

DEĞİŞKENLER

i = 1

mn = 3

toplam = 5

indirge(): Satır ve Sütun İndirgemesi

```

1 int indirge(int[][] m) {
2   int toplam = 0;
3   for (int i = 0; i < n; i++) {           // satırlar
4     int mn = satirMin(m, i);
5     if (mn > 0 && mn < INF) {
6       satirdanCikar(m, i, mn); toplam += mn;
7     }
8   }
9   for (int j = 0; j < n; j++) {           // sütunlar
10    int mn = sutunMin(m, j);
11    if (mn > 0 && mn < INF) {
12      sutundanCikar(m, j, mn); toplam += mn;
13    }
14  }
15  return toplam;
16 }

```

	0	1	2	3	
0	∞	1	0	13	toplam = 7
1	0	∞	18	2	
2	0	19	∞	6	mn = 2
3	15	5	8	∞	

Satır 2: en küçük 2 → 0, 19, 6. toplam = 7.

Adım 4 / 8

DEĞİŞKENLER

i = 2

mn = 2

toplam = 7

indirge(): Satır ve Sütun İndirgemesi

```

1 int indirge(int[][] m) {
2   int toplam = 0;
3   ▶ for (int i = 0; i < n; i++) {           // satırlar
4     ▶ int mn = satirMin(m, i);
5     ▶ if (mn > 0 && mn < INF) {
6       ▶ satirdanCikar(m, i, mn); toplam += mn;
7     }
8   }
9   for (int j = 0; j < n; j++) {           // sütunlar
10    int mn = sutunMin(m, j);
11    if (mn > 0 && mn < INF) {
12      sutundanCikar(m, j, mn); toplam += mn;
13    }
14  }
15  return toplam;
16 }

```

	0	1	2	3	
0	∞	1	0	13	toplam = 12
1	0	∞	18	2	
2	0	19	∞	6	mn = 5
3	10	0	3	∞	

Satır 3: en küçük 5 → 10, 0, 3. Satır indirgemesi bitti: toplam = 12 (en ucuz çıkış sınırının aynısı).

Adım 5 / 8

DEĞİŞKENLER

i = 3

mn = 5

toplam = 12

indirge(): Satır ve Sütun İndirgemesi

```

1 int indirge(int[][] m) {
2   int toplam = 0;
3   for (int i = 0; i < n; i++) {           // satırlar
4     int mn = satirMin(m, i);
5     if (mn > 0 && mn < INF) {
6       satirdanCikar(m, i, mn); toplam += mn;
7     }
8   }
9   for (int j = 0; j < n; j++) {           // sütunlar
10    int mn = sutunMin(m, j);
11    if (mn > 0 && mn < INF) {
12      sutundanCikar(m, j, mn); toplam += mn;
13    }
14  }
15  return toplam;
16 }

```

	0	1	2	3	
0	∞	1	0	13	toplam = 12 mn = 0
1	0	∞	18	2	
2	0	19	∞	6	
3	10	0	3	∞	

Sütun 0: en küçük 0 → değişiklik yok. Sütun 1 ve 2 de zaten 0 içerir.

Adım 6 / 8

DEĞİŞKENLER

j = 0

mn = 0

toplam = 12

indirge(): Satır ve Sütun İndirgemesi

```

1 int indirge(int[][] m) {
2   int toplam = 0;
3   for (int i = 0; i < n; i++) {           // satırlar
4     int mn = satirMin(m, i);
5     if (mn > 0 && mn < INF) {
6       satirdanCikar(m, i, mn); toplam += mn;
7     }
8   }
9   for (int j = 0; j < n; j++) {           // sütunlar
10    int mn = sutunMin(m, j);
11    if (mn > 0 && mn < INF) {
12      sutundanCikar(m, j, mn); toplam += mn;
13    }
14  }
15  return toplam;
16 }

```

	0	1	2	3	
0	∞	1	0	11	toplam = 14 mn = 2
1	0	∞	18	0	
2	0	19	∞	4	
3	10	0	3	∞	

Sütun 3: değerler 13, 2, 6 → en küçük 2; çıkarılır: 11, 0, 4. toplam = **14**. Sütun adımı, "her şehre bir kez girilir" bilgisini de sınıra katar.

Adım 7 / 8

DEĞİŞKENLER

j = 3

mn = 2

toplam = 14

indirge(): Satır ve Sütun İndirgemesi

```
1 int indirge(int[][] m) {
2     int toplam = 0;
3     for (int i = 0; i < n; i++) {           // satırlar
4         int mn = satirMin(m, i);
5         if (mn > 0 && mn < INF) {
6             satirdanCikar(m, i, mn); toplam += mn;
7         }
8     }
9     for (int j = 0; j < n; j++) {           // sütunlar
10        int mn = sutunMin(m, j);
11        if (mn > 0 && mn < INF) {
12            sutundanCikar(m, j, mn); toplam += mn;
13        }
14    }
15    ▶ return toplam;
16 }
```

	0	1	2	3	
0	∞	1	0	11	toplam = 14
1	0	∞	18	0	
2	0	19	∞	4	
3	10	0	3	∞	

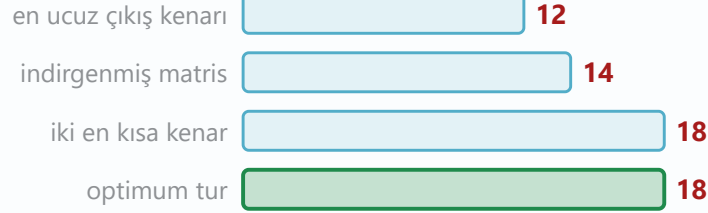
Sınır 14 döner: 12'den sıkı, iki kenar sınırından (18) gevşek. Matris, çocuk düğümlerin sınırı için saklanır.

Adım 8 / 8

DEĞİŞKENLER

toplam = 14

Üç TSP Sınırı: Sıkılık ve Maliyet

Sınır	Düğüm başına maliyet	Neyi kullanır?	Not
En ucuz çıkış kenarı	$O(n)$ (önceden enKucuk[])	her şehirden bir çıkış	en ucuz, en gevşek
İndirgenmiş matris	$O(n^2)$	her şehre bir giriş + bir çıkış	asimetrik TSP'de de geçerli
İki en kısa kenar	$O(n^2)$	her şehre değen iki kenar	simetrik TSP için

Sıkı sınır daha çok budar ama her düğümde daha pahalıdır. Daha da sıkı sınırlar (1-ağaç, LP gevşetmesi) büyük örneklerde kullanılır; seçim, budanan düğüm sayısı ile düğüm başına iş arasındaki dengeye göre yapılır.

Daha Büyük Örnek: 6 Şehir

	0	1	2	3	4	5	min
0	—	29	20	21	16	31	16
1	29	—	15	29	28	40	15
2	20	15	—	15	14	25	14
3	21	29	15	—	12	18	12
4	16	28	14	12	—	22	12
5	31	40	25	18	22	—	18

- Budamasız geri izleme tüm $(n-1)! = 120$ turu dener; **altSınır** testiyle aynı sonuç çok daha az düğümle bulunur.
- Kök alt sınırı: $16 + 15 + 14 + 12 + 12 + 18 = \mathbf{87}$; optimum **115**.
- En iyi tur: $\mathbf{0} \rightarrow \mathbf{1} \rightarrow \mathbf{2} \rightarrow \mathbf{3} \rightarrow \mathbf{5} \rightarrow \mathbf{4} \rightarrow \mathbf{0} = 29 + 15 + 15 + 18 + 22 + 16 = 115$.

Sürüm	Üretilen düğüm	tsp çağrısı
Budamasız (geri izleme)	326	326
En ucuz çıkış sınırı	210	130

Daha sıkı sınırlar

Simetrik TSP'de her şehrin **iki** en kısa kenarının toplamının yarısı; ya da satır/sütun **indirgenmiş maliyet matrisi** (Little ve ark., 1963). Sıkı sınır daha çok budar ama her düğümde daha pahalıdır.

ATAMA PROBLEMİ

Atama Problemi: n Kişi, n İş

- $c[i][j]$: i. kişinin j. işi yapma maliyeti. Her kişiye farklı bir iş verilerek toplam en küçüklenir; $n!$ olası atama vardır.
- Durum uzayı: i. seviyede i. kişiye boş bir iş seçilir.
- **Alt sınır:** kalan her kişi en az kendi satırının en küçüğünü öder (iş çakışmaları yok sayılır):

$$\text{alt} = \text{yeni} + \text{kalanMin}[i + 1], \text{ kalanMin}[i] = \sum_{r \geq i} \min_j c[r][j]$$

$\text{alt} \geq \text{enliyi}$ ise dal kesilir. Satır en küçükleri 4, 3, 2 $\rightarrow$ kalanMin = [9, 5, 2, 0]: kökün sınırı 9.

kişi \ iş	0	1	2	min
0	5	8	4	4
1	7	3	6	3
2	2	9	5	2

Atama problemi polinom zamanda da çözülür (Macar yöntemi, $O(n^3)$). Dal sınır burada yöntemi küçük ve kolay izlenir bir örnekte göstermek içindir; ek kısıtlı (ör. bazı işler birlikte yapılamaz) türevlerinde gerçekten gerekir.

ata(0, 0): Kod İzleme

```
1 void ata(int i, int maliyet) {  
2   if (i == n) {                                // tam atama  
3     enIyi = Math.min(enIyi, maliyet);  
4     return;  
5   }  
6   ▶ for (int j = 0; j < n; j++) {  
7     if (kullanildi[j]) continue;  
8     int yeni = maliyet + c[i][j];  
9     if (yeni + kalanMin[i + 1] >= enIyi)  
10      continue;                                // sınır  
11     kullanildi[j] = true;  
12     ata(i + 1, yeni);  
13     kullanildi[j] = false;                    // geri al  
14   }  
15 }
```

	iş 0	iş 1	iş 2	
k0	5	8	4	enİyi = ∞
k1	7	3	6	
k2	2	9	5	

kalanMin = [9, 5, 2, 0]; enİyi = ∞ . ata(0, 0) çağrılır:
kişi 0 için işler sırayla denenir.

Adım 1 / 10

DEĞİŞKENLER

i = 0

j = -

yeni = -

alt = -

enİyi = ∞

ata(0, 0): Kod İzleme

```
1 void ata(int i, int maliyet) {  
2   if (i == n) {                                // tam atama  
3     enIyi = Math.min(enIyi, maliyet);  
4     return;  
5   }  
6   for (int j = 0; j < n; j++) {  
7     if (kullanildi[j]) continue;  
8     int yeni = maliyet + c[i][j];  
9     if (yeni + kalanMin[i + 1] >= enIyi)  
10      continue;                                // sınır  
11     kullanildi[j] = true;  
12     ata(i + 1, yeni);  
13     kullanildi[j] = false;                    // geri al  
14   }  
15 }
```

	iş 0	iş 1	iş 2	
k0	5	8	4	enIyi = ∞
k1	7	3	6	alt = 10
k2	2	9	5	

k0 → iş 0: yeni = 5, alt = 5 + kalanMin[1] = 10 < ∞
→ dallan.

Adım 2 / 10

DEĞİŞKENLER

i = 0

j = 0

yeni = 5

alt = 10

enIyi = ∞

ata(0, 0): Kod İzleme

```
1 void ata(int i, int maliyet) {  
2   if (i == n) {                                // tam atama  
3     enIyi = Math.min(enIyi, maliyet);  
4     return;  
5   }  
6   for (int j = 0; j < n; j++) {  
7     if (kullanildi[j]) continue;  
8     int yeni = maliyet + c[i][j];  
9     if (yeni + kalanMin[i + 1] >= enIyi)  
10      continue;                                // sınır  
11     kullanildi[j] = true;  
12     ata(i + 1, yeni);  
13     kullanildi[j] = false;                    // geri al  
14   }  
15 }
```

	iş 0	iş 1	iş 2	
k0	5	8	4	enIyi = ∞
k1	7	3	6	alt = 10
k2	2	9	5	

k1: iş 0 dolu, atlanır. İş 1: yeni = 8, alt = 8 + 2 = 10
→ dallan.

Adım 3 / 10

DEĞİŞKENLER

i = 1

j = 1

yeni = 8

alt = 10

enIyi = ∞

ata(0, 0): Kod İzleme

```
1 void ata(int i, int maliyet) {  
▶   if (i == n) {                                // tam atama  
▶       enIyi = Math.min(enIyi, maliyet);  
▶       return;  
5   }  
▶   for (int j = 0; j < n; j++) {  
▶       if (kullanildi[j]) continue;  
▶       int yeni = maliyet + c[i][j];  
▶       if (yeni + kalanMin[i + 1] >= enIyi)  
10      continue;                                // sınır  
▶       kullanildi[j] = true;  
▶       ata(i + 1, yeni);  
13      kullanildi[j] = false;                    // geri al  
14  }  
15 }
```

	iş 0	iş 1	iş 2	
k0	5	8	4	enİyi = 13
k1	7	3	6	
k2	2	9	5	

k2: yalnız iş 2 boş: yeni = 13 → i = 3, tam atama:
enİyi = **13**.

Adım 4 / 10

DEĞİŞKENLER

i = 3

maliyet = 13

enİyi = 13

ata(0, 0): Kod İzleme

```
1 void ata(int i, int maliyet) {  
2   if (i == n) {                                // tam atama  
3     enIyi = Math.min(enIyi, maliyet);  
4     return;  
5   }  
6   ▶ for (int j = 0; j < n; j++) {  
7     ▶ if (kullanildi[j]) continue;  
8     ▶ int yeni = maliyet + c[i][j];  
9     ▶ if (yeni + kalanMin[i + 1] >= enIyi)  
10    ▶   continue;                                // sınır  
11    kullanildi[j] = true;  
12    ata(i + 1, yeni);  
13    ▶ kullanildi[j] = false;                      // geri al  
14  }  
15 }
```

	iş 0	iş 1	iş 2	
k0	5	8	4	enİyi = 13
k1	7	3	6	alt = 13
k2	2	9	5	

Geri dönlür. k1 → iş 2: yeni = 11, alt = 11 + 2 = 13
 $\geq 13 \rightarrow$ **kesilir**.

Adım 5 / 10

DEĞİŞKENLER

i = 1

j = 2

yeni = 11

alt = 13

enİyi = 13

ata(0, 0): Kod İzleme

```
1 void ata(int i, int maliyet) {  
2   if (i == n) {                                // tam atama  
3     enIyi = Math.min(enIyi, maliyet);  
4     return;  
5   }  
6   for (int j = 0; j < n; j++) {  
7     if (kullanildi[j]) continue;  
8     int yeni = maliyet + c[i][j];  
9     if (yeni + kalanMin[i + 1] >= enIyi)  
10      continue;                                // sınır  
11    kullanildi[j] = true;  
12    ata(i + 1, yeni);  
13    kullanildi[j] = false;                      // geri al  
14  }  
15 }
```

	iş 0	iş 1	iş 2	
k0	5	8	4	eniyi = 13
k1	7	3	6	alt = 13
k2	2	9	5	

k0 → iş 1: yeni = 8, alt = 8 + 5 = 13 $\geq$ 13 → kesilir;
altındaki 2 atama hiç denenmez.

Adım 6 / 10

DEĞİŞKENLER

i = 0

j = 1

yeni = 8

alt = 13

eniyi = 13

ata(0, 0): Kod İzleme

```
1 void ata(int i, int maliyet) {  
2   if (i == n) {                                // tam atama  
3     enIyi = Math.min(enIyi, maliyet);  
4     return;  
5   }  
6   for (int j = 0; j < n; j++) {  
7     if (kullanildi[j]) continue;  
8     int yeni = maliyet + c[i][j];  
9     if (yeni + kalanMin[i + 1] >= enIyi)  
10      continue;                                // sınır  
11     kullanildi[j] = true;  
12     ata(i + 1, yeni);  
13     kullanildi[j] = false;                    // geri al  
14   }  
15 }
```

	iş 0	iş 1	iş 2	
k0	5	8	4	eniyi = 13
k1	7	3	6	alt = 9
k2	2	9	5	

k0 → iş 2: yeni = 4, alt = 9 < 13 → dallan.

Adım 7 / 10

DEĞİŞKENLER

i = 0

j = 2

yeni = 4

alt = 9

eniyi = 13

ata(0, 0): Kod İzleme

```
1 void ata(int i, int maliyet) {  
2   if (i == n) {                                // tam atama  
3     enIyi = Math.min(enIyi, maliyet);  
4     return;  
5   }  
6   for (int j = 0; j < n; j++) {  
7     if (kullanildi[j]) continue;  
8     int yeni = maliyet + c[i][j];  
9     if (yeni + kalanMin[i + 1] >= enIyi)  
10      continue;                                // sınır  
11    kullanildi[j] = true;  
12    ata(i + 1, yeni);  
13    kullanildi[j] = false;                      // geri al  
14  }  
15 }
```

	iş 0	iş 1	iş 2	
k0	5	8	4	eniyi = 13
k1	7	3	6	alt = 13
k2	2	9	5	

k1 → iş 0: yeni = 11, alt = 13 $\geq$ 13 → kesilir.

Adım 8 / 10

DEĞİŞKENLER

i = 1

j = 0

yeni = 11

alt = 13

enIyi = 13

ata(0, 0): Kod İzleme

```
1 void ata(int i, int maliyet) {  
2   if (i == n) {                                // tam atama  
3     enIyi = Math.min(enIyi, maliyet);  
4     return;  
5   }  
6   for (int j = 0; j < n; j++) {  
7     if (kullanildi[j]) continue;  
8     int yeni = maliyet + c[i][j];  
9     if (yeni + kalanMin[i + 1] >= enIyi)  
10      continue;                                // sınır  
11     kullanildi[j] = true;  
12     ata(i + 1, yeni);  
13     kullanildi[j] = false;                    // geri al  
14   }  
15 }
```

	iş 0	iş 1	iş 2	
k0	5	8	4	eniyi = 13
k1	7	3	6	alt = 9
k2	2	9	5	

k1 → iş 1: yeni = 7, alt = 9 → dallan.

Adım 9 / 10

DEĞİŞKENLER

i = 1

j = 1

yeni = 7

alt = 9

eniyi = 13

ata(0, 0): Kod İzleme

```
1 void ata(int i, int maliyet) {  
  ▶ if (i == n) { // tam atama  
    ▶ enIyi = Math.min(enIyi, maliyet);  
    ▶ return;  
5 }  
  ▶ for (int j = 0; j < n; j++) {  
    ▶ if (kullanildi[j]) continue;  
    ▶ int yeni = maliyet + c[i][j];  
    ▶ if (yeni + kalanMin[i + 1] >= enIyi)  
10     continue; // sınır  
    ▶ kullanildi[j] = true;  
    ▶ ata(i + 1, yeni);  
13     kullanildi[j] = false; // geri al  
14 }  
15 }
```

	iş 0	iş 1	iş 2	
k0	5	8	4	enİyi = 9
k1	7	3	6	
k2	2	9	5	

k2 → iş 0: yeni = 9 → tam atama, enİyi = **9** (4 + 3 + 2). Sınıra eşit olduğu için daha iyisi yoktur. 7 çağrı; budamasız arama $3! = 6$ atamanın hepsini (16 çağrı) gezerdi.

Adım 10 / 10

DEĞİŞKENLER

i = 3

maliyet = 9

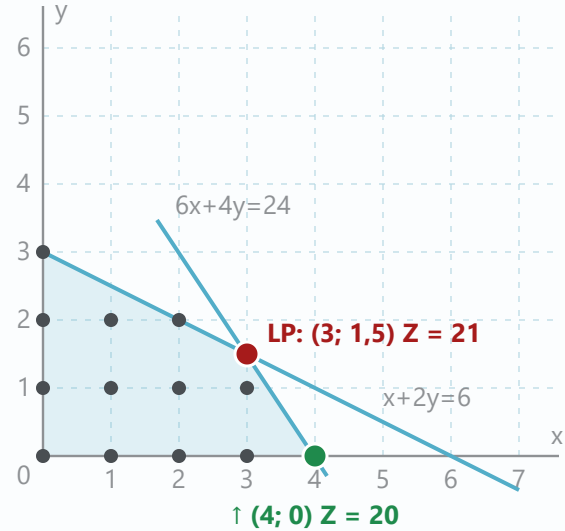
enİyi = 9

Tam sayılı Doğrusal Programlama (ILP)

- Doğrusal programın tüm değişkenleri **tam sayı** olmalı. Dal sınırın en yaygın endüstriyel kullanımı (Land ve Doig, 1960).
- **Sınır:** tam sayı koşulunu kaldır, **LP gevşetmesini** çöz. LP optimumu, ILP optimumu için üst sınırdır.
- **Dallanma:** kesirli bir değişken ($y = 1,5$) için iki alt problem: $y \leq 1$ ve $y \geq 2$. Aradaki kesirli bölge atılır, hiçbir tam sayı nokta kaybolmaz.

Örnek: en büyükle $Z = 5x + 4y$; $6x + 4y \leq 24$, $x + 2y \leq 6$, $x, y \geq 0$ tam sayı.

İkinci örnek: $Z = 3x + 2y$; $x + y \leq 4$, $x \leq 3$, $y \leq 2$. Kaba kuvvet $0 \leq x \leq 3$, $0 \leq y \leq 2$ ızgarasındaki 12 noktanın hepsini dener $\rightarrow (3, 1)$, $Z = 11$. Bu örnekte LP gevşetmesi de $(3, 1)$ verir: dal sınır **kökte** biter.

Gölge: LP olurlu bölgesi; noktalar: tam sayı çözümler.

ILP: LP Gevşetmeleriyle Dallanma

$$x=3, y=1,5$$

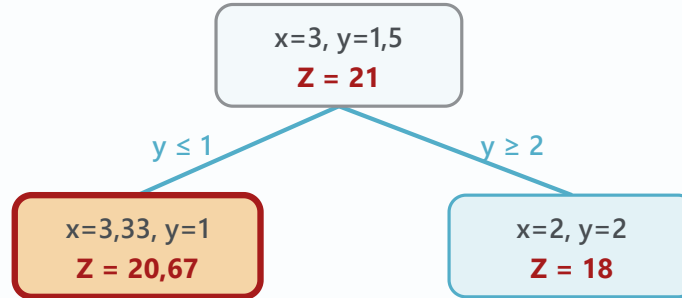
$$Z = 21$$

Kök: tam sayı koşulu gevşetilir (LP gevşetmesi). LP optimumu $(3; 1,5)$, $Z = 21 \rightarrow$ üst sınır. y kesirli $\rightarrow y$ üzerinde dallan.

Adım 1 / 5

Dikkat: LP optimumu $(3; 1,5)$ yuvarlanırsa $(3; 1) \rightarrow Z = 19$ ya da $(3; 2) \rightarrow$ olursuz olur. Gerçek optimum $(4; 0)$ yuvarlamayla bulunamaz.

ILP: LP Gevşetmeleriyle Dallanma

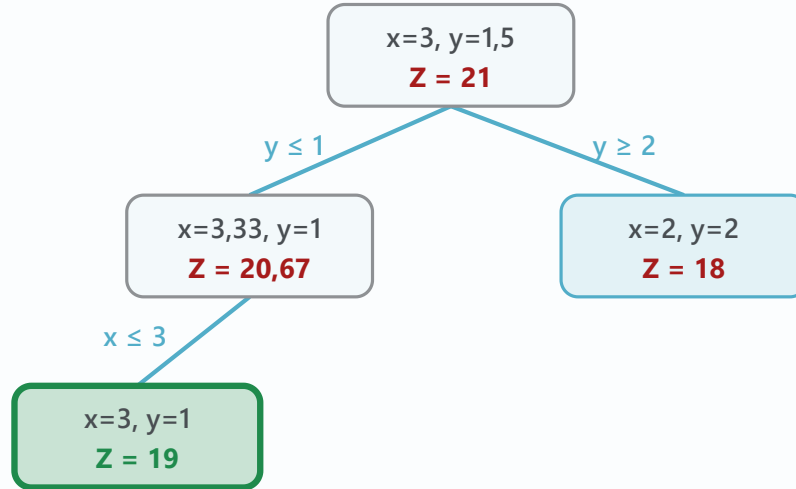

Dal $y \leq 1$: LP optimumu $(3,33; 1)$, $Z = 20,67$. x kesirli $\rightarrow x \leq 3$ ve $x \geq 4$ dalları açılır.

Adım 2 / 5

Dikkat: LP optimumu $(3; 1,5)$ yuvarlanırsa $(3; 1) \rightarrow Z = 19$ ya da $(3; 2) \rightarrow$ olursuz olur. Gerçek optimum $(4; 0)$ yuvarlamayla bulunamaz.

ILP: LP Gevşetmeleriyle Dallanma

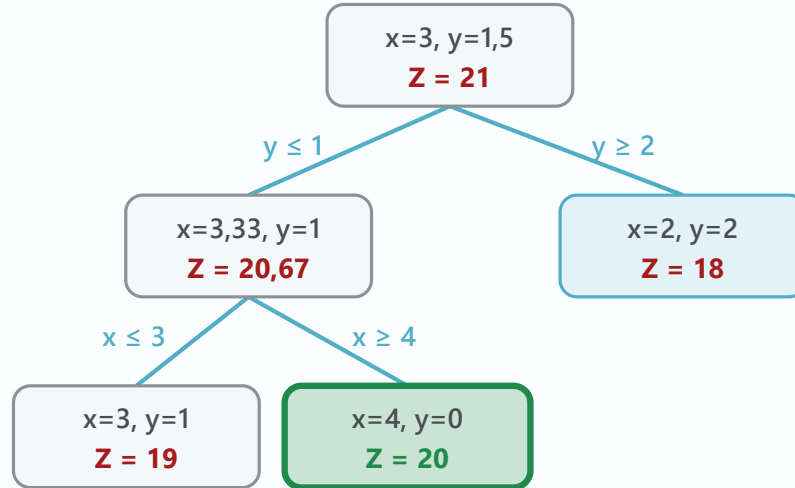

Dal $x \leq 3$: LP çözümü (3; 1) **tam sayı** → ilk aday çözüm, eniyi = 19.

Adım 3 / 5

Dikkat: LP optimumu (3; 1,5) yuvarlanırsa (3; 1) → $Z = 19$ ya da (3; 2) → olursuz olur. Gerçek optimum (4; 0) yuvarlamayla bulunamaz.

ILP: LP Gevşetmeleriyle Dallanma

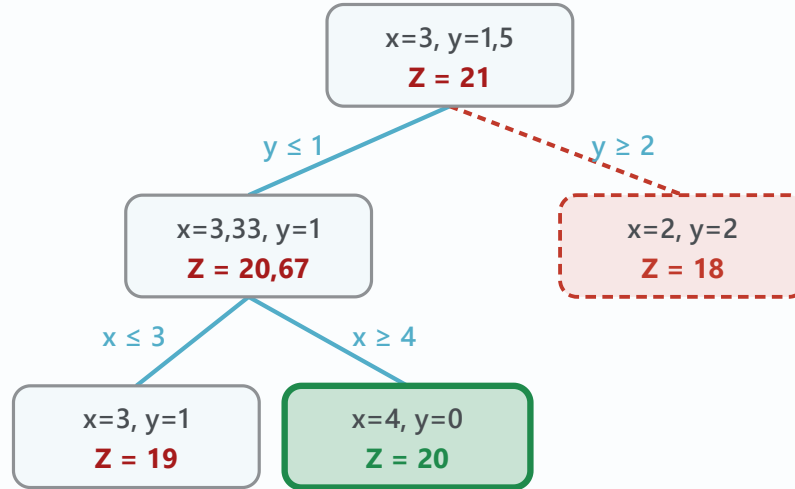

Dal $x \geq 4$: LP çözümü (4; 0) tam sayı, $Z = 20 > 19 \rightarrow$ **enişi = 20**.

Adım 4 / 5

Dikkat: LP optimumu (3; 1,5) yuvarlanırsa (3; 1) $\rightarrow Z = 19$ ya da (3; 2) $\rightarrow$ olursuz olur. Gerçek optimum (4; 0) yuvarlamayla bulunamaz.

ILP: LP Gevşetmeleriyle Dallanma

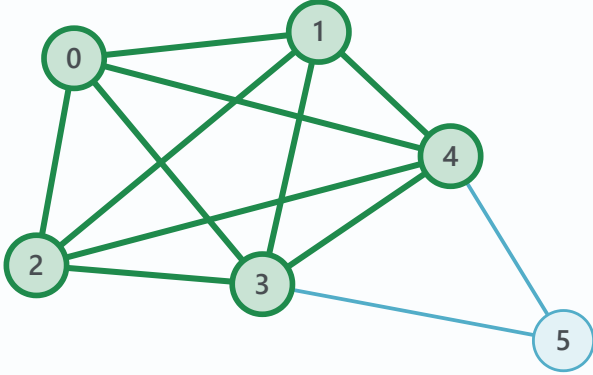

Dal $y \geq 2$: LP sınırı $Z = 18 \leq 20 \rightarrow$ **budandı**. Optimum: $x = 4, y = 0, Z = 20$.

Adım 5 / 5

Dikkat: LP optimumu $(3; 1,5)$ yuvarlanırsa $(3; 1) \rightarrow Z = 19$ ya da $(3; 2) \rightarrow$ olursuz olur. Gerçek optimum $(4; 0)$ yuvarlamayla bulunamaz.

Maksimum Klik (Maximum Clique)

6 düğümlü örnek çizge; en büyük klik {0, 1, 2, 3, 4}.

- **Klik:** her iki düğümü komşu olan düğüm kümesi.
- **Sınır:** $|K| + |aday| \leq |enIyi|$ ise mevcut klik ne kadar büyütülse de enIyi'yi geçemez.

```
void klik(List<Integer> K, int bas) {
    if (K.size() > enIyi.size())
        enIyi = new ArrayList<>(K);
    List<Integer> aday = new ArrayList<>();
    for (int v = bas; v < n; v++)
        if (uygun(v, K)) aday.add(v); // K'ye komşu
    if (K.size() + aday.size() <= enIyi.size())
        return; // sınır
    for (int v : aday) {
        K.add(v);
        klik(K, v + 1);
        K.remove(K.size() - 1); // geri al
    }
}
```

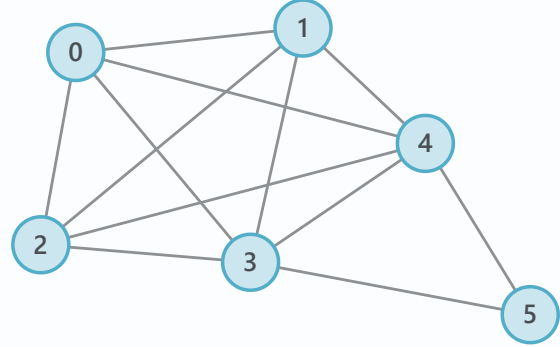
Sürüm	klik çağrısı
Sınırsız geri izleme	36
$ K + aday $ sınırlı	17

klik({}, 0): Sınırlı Arama İzleme

```

1 void klik(List<Integer> K, int bas) {
2   if (K.size() > enIyi.size())
3     enIyi = new ArrayList<>(K);
4   List<Integer> aday = new ArrayList<>();
5   for (int v = bas; v < n; v++)
6     if (uygun(v, K)) aday.add(v); // K'ye komşu
7   if (K.size() + aday.size() <= enIyi.size())
8     return; // sınır
9   for (int v : aday) {
10    K.add(v);
11    klik(K, v + 1);
12    K.remove(K.size() - 1); // geri al
13  }
14 }

```


$$|K| + |aday| = 0 + 6 = 6; |eniyi| = 0$$

Altı düğümlü çizge; K boş, eniyi boş. Adaylar 0–5'in hepsi: $0 + 6 > 0$, sınır geçilir; ilk aday 0 eklenir ve derine inilir.

Adım 1 / 10

ÇAĞRI YIĞINI

klik({})

main()

DEĞİŞKENLER

K = {}

bas = 0

aday = {0, 1, 2, 3, 4, 5}

enIyi = {}

klik({}, 0): Sınırlı Arama İzleme

```

1 void klik(List<Integer> K, int bas) {
2     if (K.size() > enIyi.size())
3         enIyi = new ArrayList<>(K);
4     List<Integer> aday = new ArrayList<>();
5     for (int v = bas; v < n; v++)
6         if (uygun(v, K)) aday.add(v); // K'ye komşu
7     if (K.size() + aday.size() <= enIyi.size())
8         return; // sınır
9     for (int v : aday) {
10        K.add(v);
11        klik(K, v + 1);
12    }
13    K.remove(K.size() - 1); // geri al
14 }

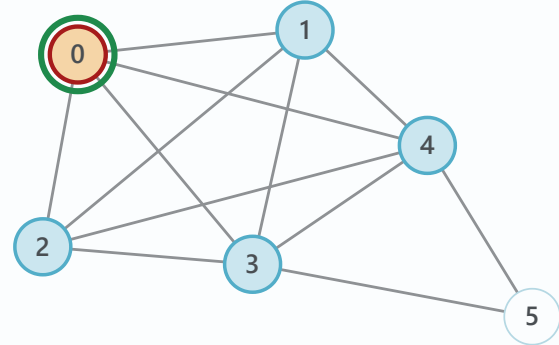
```

ÇAĞRI YIĞINI

klik({0})

klik({})

main()

$$|K| + |aday| = 1 + 4 = 5; |eniyi| = 1$$

$K = \{0\}$ eniyi'den büyük $\rightarrow$ **eniyi = {0}**. K'nin hepsine komşu adaylar $\{1, 2, 3, 4\}$; $1 + 4 > 1 \rightarrow$ devam, ilk aday 1 eklenir.

Adım 2 / 10

DEĞİŞKENLER

$K = \{0\}$

bas = 1

aday = {1, 2, 3, 4}

enIyi = {0}

klik({}, 0): Sınırlı Arama İzleme

```

1 void klik(List<Integer> K, int bas) {
2     if (K.size() > enIyi.size())
3         enIyi = new ArrayList<>(K);
4     List<Integer> aday = new ArrayList<>();
5     for (int v = bas; v < n; v++)
6         if (uygun(v, K)) aday.add(v); // K'ye komşu
7     if (K.size() + aday.size() <= enIyi.size())
8         return; // sınır
9     for (int v : aday) {
10        K.add(v);
11        klik(K, v + 1);
12    }
13    K.remove(K.size() - 1); // geri al
14 }

```

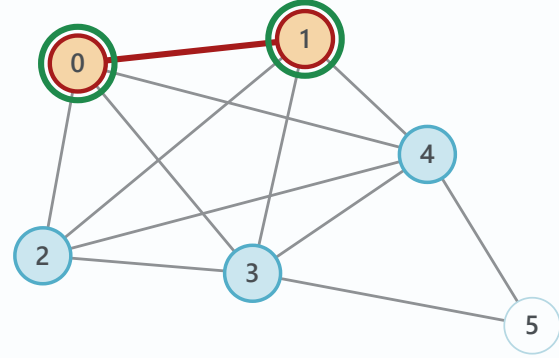
ÇAĞRI YİĞİNİ

klik({0, 1})

klik({0})

klik({})

main()

$$|K| + |aday| = 2 + 3 = 5; |eniyi| = 2$$

$K = \{0, 1\}$ enİyi'den büyük $\rightarrow$ **enİyi = {0, 1}**. K'nin hepsine komşu adaylar {2, 3, 4}; $2 + 3 > 2 \rightarrow$ devam, ilk aday 2 eklenir.

Adım 3 / 10

DEĞİŞKENLER

$K = \{0, 1\}$

bas = 2

aday = {2, 3, 4}

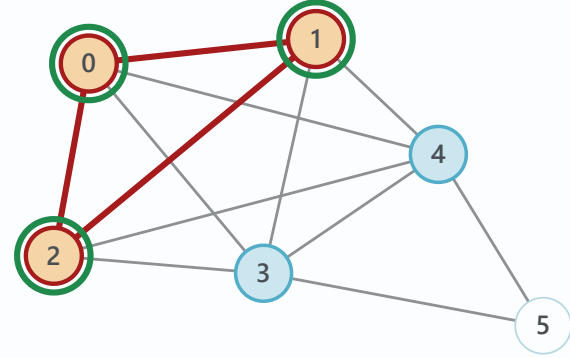
enIyi = {0, 1}

klik({}, 0): Sınırlı Arama İzleme

```

1 void klik(List<Integer> K, int bas) {
2     if (K.size() > enIyi.size())
3         enIyi = new ArrayList<>(K);
4     List<Integer> aday = new ArrayList<>();
5     for (int v = bas; v < n; v++)
6         if (uygun(v, K)) aday.add(v); // K'ye komşu
7     if (K.size() + aday.size() <= enIyi.size())
8         return; // sınır
9     for (int v : aday) {
10        K.add(v);
11        klik(K, v + 1);
12    }
13    K.remove(K.size() - 1); // geri al
14 }

```


$$|K| + |aday| = 3 + 2 = 5; |eniyi| = 3$$

$K = \{0, 1, 2\}$ eniyi'den büyük $\rightarrow$ **eniyi = {0, 1, 2}**. K'nin hepsine komşu adaylar {3, 4}; $3 + 2 > 3 \rightarrow$ devam, ilk aday 3 eklenir.

Adım 4 / 10

ÇAĞRI YİĞİNİ

klik({0, 1, 2})

klik({0, 1})

klik({0})

klik({})

main()

DEĞİŞKENLER

$K = \{0, 1, 2\}$

bas = 3

aday = {3, 4}

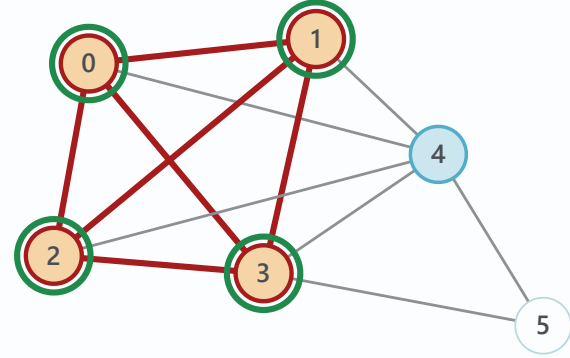
enIyi = {0, 1, 2}

klik({}, 0): Sınırlı Arama İzleme

```

1 void klik(List<Integer> K, int bas) {
2     if (K.size() > enIyi.size())
3         enIyi = new ArrayList<>(K);
4     List<Integer> aday = new ArrayList<>();
5     for (int v = bas; v < n; v++)
6         if (uygun(v, K)) aday.add(v); // K'ye komşu
7     if (K.size() + aday.size() <= enIyi.size())
8         return; // sınır
9     for (int v : aday) {
10        K.add(v);
11        klik(K, v + 1);
12    }
13    K.remove(K.size() - 1); // geri al
14 }

```


$$|K| + |aday| = 4 + 1 = 5; |eniyi| = 4$$

$K = \{0, 1, 2, 3\}$ eniyi'den büyük $\rightarrow$ **eniyi = {0, 1, 2, 3}**.
 K 'nin hepsine komşu adaylar {4}; $4 + 1 > 4 \rightarrow$ devam, ilk aday 4 eklenir.

Adım 5 / 10

ÇAĞRI YİĞİNİ

klik({0, 1, 2, 3})

klik({0, 1, 2})

klik({0, 1})

klik({0})

klik({})

main()

DEĞİŞKENLER

$K = \{0, 1, 2, 3\}$

bas = 4

aday = {4}

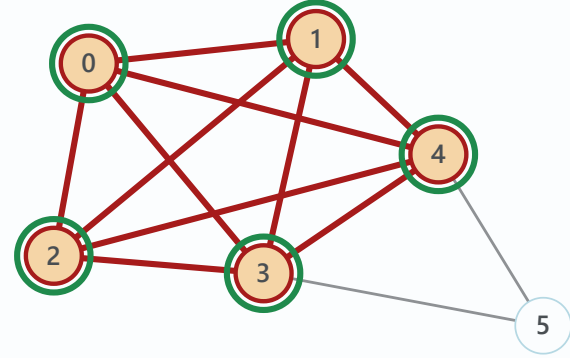
enIyi = {0, 1, 2, 3}

klik({}, 0): Sınırlı Arama İzleme

```

1 void klik(List<Integer> K, int bas) {
2   if (K.size() > enIyi.size())
3     enIyi = new ArrayList<>(K);
4   List<Integer> aday = new ArrayList<>();
5   for (int v = bas; v < n; v++)
6     if (uygun(v, K)) aday.add(v); // K'ye komşu
7   if (K.size() + aday.size() <= enIyi.size())
8     return; // sınır
9   for (int v : aday) {
10    K.add(v);
11    klik(K, v + 1);
12    K.remove(K.size() - 1); // geri al
13  }
14 }

```


$$|K| + |aday| = 5 + 0 = 5; |eniyi| = 5$$

$K = \{0, 1, 2, 3, 4\}$: **eniyi** = **{0, 1, 2, 3, 4}** (5 düğüm). Aday kalmadı: $5 + 0 \leq 5 \rightarrow$ **return**.

Adım 6 / 10

ÇAĞRI YİĞİNİ

klik({0, 1, 2, 3, 4})

klik({0, 1, 2, 3})

klik({0, 1, 2})

klik({0, 1})

klik({0})

klik({})

main()

DEĞİŞKENLER

$K = \{0, 1, 2, 3, 4\}$

bas = 5

aday = {}

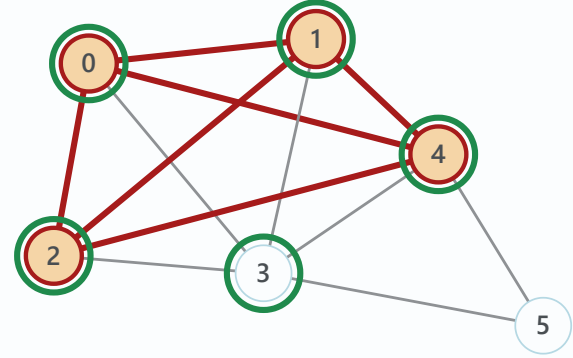
enIyi = {0, 1, 2, 3, 4}

klik({}, 0): Sınırlı Arama İzleme

```

1 void klik(List<Integer> K, int bas) {
2   if (K.size() > enIyi.size())
3     enIyi = new ArrayList<>(K);
4   List<Integer> aday = new ArrayList<>();
5   for (int v = bas; v < n; v++)
6     if (uygun(v, K)) aday.add(v); // K'ye komşu
7   if (K.size() + aday.size() <= enIyi.size())
8     return; // sınır
9   for (int v : aday) {
10    K.add(v);
11    klik(K, v + 1);
12    K.remove(K.size() - 1); // geri al
13  }
14 }

```


$$|K| + |aday| = 4 + 0 = 4; |eniyi| = 5$$

Geri alınır, $K = \{0, 1, 2, 4\}$ denenir: aday {}, $4 + 0 = 4 \leq 5 \rightarrow$ **sınırla budandı**; bu klik 5'i geçemez.

Adım 7 / 10

ÇAĞRI YİĞİNİ

klik({0, 1, 2, 4})

klik({0, 1, 2})

klik({0, 1})

klik({0})

klik({})

main()

DEĞİŞKENLER

$K = \{0, 1, 2, 4\}$

bas = 5

aday = {}

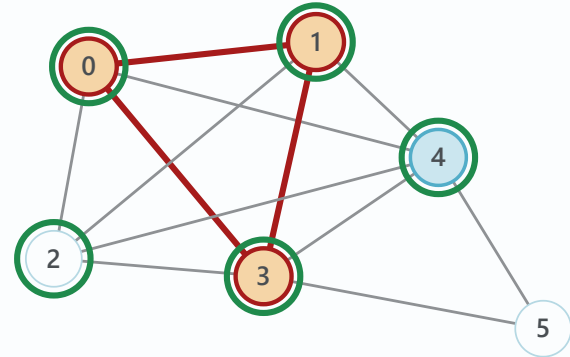
enIyi = {0, 1, 2, 3, 4}

klik({}, 0): Sınırlı Arama İzleme

```

1 void klik(List<Integer> K, int bas) {
2   if (K.size() > enIyi.size())
3     enIyi = new ArrayList<>(K);
4   List<Integer> aday = new ArrayList<>();
5   for (int v = bas; v < n; v++)
6     if (uygun(v, K)) aday.add(v); // K'ye komşu
7   if (K.size() + aday.size() <= enIyi.size())
8     return; // sınır
9   for (int v : aday) {
10    K.add(v);
11    klik(K, v + 1);
12    K.remove(K.size() - 1); // geri al
13  }
14 }

```


$$|K| + |aday| = 3 + 1 = 4; |enIyi| = 5$$

Geri alınır, $K = \{0, 1, 3\}$ denenir: aday $\{4\}$, $3 + 1 = 4 \leq 5 \rightarrow$ **sınırla budandı**; bu klik 5'i geçemez.

Adım 8 / 10

ÇAĞRI YIĞINI

klik({0, 1, 3})

klik({0, 1})

klik({0})

klik({})

main()

DEĞİŞKENLER

$K = \{0, 1, 3\}$

bas = 4

aday = {4}

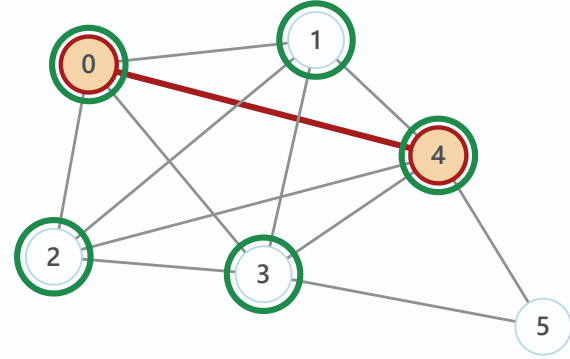
enIyi = {0, 1, 2, 3, 4}

klik({}, 0): Sınırlı Arama İzleme

```

1 void klik(List<Integer> K, int bas) {
2   if (K.size() > enIyi.size())
3     enIyi = new ArrayList<>(K);
4   List<Integer> aday = new ArrayList<>();
5   for (int v = bas; v < n; v++)
6     if (uygun(v, K)) aday.add(v); // K'ye komşu
7   if (K.size() + aday.size() <= enIyi.size())
8     return; // sınır
9   for (int v : aday) {
10    K.add(v);
11    klik(K, v + 1);
12    K.remove(K.size() - 1); // geri al
13  }
14 }

```


$$|K| + |aday| = 2 + 0 = 2; |enIyi| = 5$$

Aynı biçimde {0, 1, 4}: 3 + 0; {0, 2}: 2 + 2; {0, 3}: 2 + 1; {0, 4}: 2 + 0 — hepsi ≤ 5 , budandı.

Adım 9 / 10

ÇAĞRI YİĞİNİ

klik({0, 4})

klik({0})

klik({})

main()

DEĞİŞKENLER

K = {0, 4}

bas = 5

aday = {}

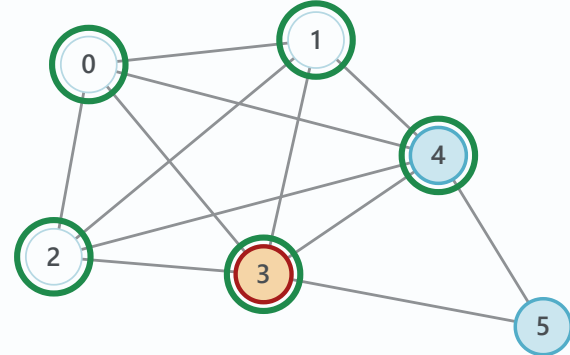
enIyi = {0, 1, 2, 3, 4}

klik({}, 0): Sınırlı Arama İzleme

```

1 void klik(List<Integer> K, int bas) {
2   if (K.size() > enIyi.size())
3     enIyi = new ArrayList<>(K);
4   List<Integer> aday = new ArrayList<>();
5   for (int v = bas; v < n; v++)
6     if (uygun(v, K)) aday.add(v); // K'ye komşu
7   if (K.size() + aday.size() <= enIyi.size())
8     return; // sınır
9   for (int v : aday) {
10    K.add(v);
11    klik(K, v + 1);
12    K.remove(K.size() - 1); // geri al
13  }
14 }

```


$$|K| + |aday| = 1 + 2 = 3 ; |enIyi| = 5$$

Kökte kalan adaylar 1–5 de tek tek denenir ({1}: 4, {2}: 3, {3}: 3, {4}: 2, {5}: 1); hepsi $\leq 5 \rightarrow$ budandı. Sonuç **{0, 1, 2, 3, 4}**, 17 çağrı (sınırsız 36).

Adım 10 / 10

ÇAĞRI YIĞINI

klik({3})

klik({})

main()

DEĞİŞKENLER

K = {3}

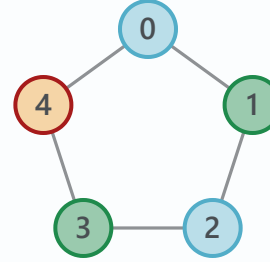
bas = 4

aday = {4, 5}

enIyi = {0, 1, 2, 3, 4}

Klik İçin Daha Sıkı Sınır: Boyama

- Bir klikteki her düğüm çifti komşudur; bu yüzden klikteki düğümlerin hepsi **farklı renk** alır.
- Adaylar k renkle boyanabiliyorsa adaylardan en çok k düğüm kliğe girebilir: $|K| + \text{renk}(\text{aday}) \leq |\text{eniyi}|$ ise budanır.
- Açgözlü boyama $O(\text{aday}^2)$ sürer ve en iyi boyama olmasa da geçerli bir üst sınır verir (fazla renk kullanmak sınırı yalnızca gevşetir).
- Örnek: adaylar 5 düğümlü bir halka, K boş, $\text{eniyi} = 3$.
Eski sınır $0 + 5 > 3 \rightarrow$ dal açılır; renk sınırı $0 + 3 \leq 3 \rightarrow$ **budanır** (halkadaki en büyük klik 2'dir).

3 renk:

{0, 2} {1, 3} {4}

$|\text{aday}| = 5$

renk sınırı = 3

Pratikte en hızlı tam klik algoritmalarının çoğu (Tomita'nın MCQ / MCS ailesi) bu fikre dayanır: adayları renk sırasıyla dener ve renk sınırıyla budar.

Dal Sınırla Çözülen Diğer Problemler

Hamilton yolu

Her düğümü tam bir kez ziyaret eden yol; ağırlıklı sürümü TSP'ye çok benzer sınırlarla çözülür.

Boole sağlanabilirlik (SAT)

Değişkenlere doğruluk değeri ata; çelişen kısmi atamaları buda (DPLL). En büyük SAT için sınır: sağlanabilecek en fazla tümce.

Çizelgeleme

En büyük yükü (makespan) ya da gecikmeyi en küçükke; sınır: kalan işlerin en iyi durumdaki yükü.

Kutu paketleme

Eşyaları en az kutuya yerleştir; alt sınır $\lceil \sum \text{boyut} / \text{kutu kapasitesi} \rceil$.

Maksimum kapsama

En fazla öğeyi kapsayan k küme seç; sınır: kalan en büyük kümelerin ekleyebileceği öğe sayısı.

Atama problemi

n işi n kişiye en düşük maliyetle ata; alt sınır: atanmamış her satırın en küçük maliyeti.

Not: Maksimum akış gibi polinom zamanlı algoritması olan problemlerde dal sınıra gerek yoktur; yöntem NP-zor problemler için anlamlıdır.

Dal Sınır, A* ve Derinlik Öncelikli Dal Sınır

Özellik	En iyi önce dal sınır (LC)	A*	Derinlik öncelikli dal sınır
Seçim	en iyi sınır ($\hat{c}$)	en küçük $f = g + h$	yığın / özyineleme
Sınır / tahmin	geçerli (iyimser) sınır	kabul edilebilir h (fazla tahmin etmez)	geçerli sınır + enliyi
Hedef	optimizasyon (en iyi yaprak)	başlangıçtan hedefe en kısa yol	optimizasyon
Bellek	canlı düğümler: üstel olabilir	açık liste: üstel olabilir	$O(\text{derinlik})$
İlk tam çözüm	genellikle geç ama iyi	bulunan ilk hedef optimumdur	erken (her an bir çözüm var)

- A*, ağırlıklı çizgede yol arayan bir LC dal sınırıdır: $h(x)$, x 'ten hedefe kalan maliyetin alt sınırıdır (8 bulmacasında yanlış taş sayısı).
- Bellek bittiğinde derinlik öncelikli sürüm ya da IDA* (sınır eşliğini yineleyerek artıran derinlik araması) kullanılır.

ÖZET

Özet

Konu	Hatırlanacaklar
Paradigma	durum uzayı ağacı; seç → dallan → sınırla → buda; eniyi en iyi tam çözümü tutar
Sınır	geçerli (iyimser), sıkı, ucuz; gevşetme ile kurulur. En büyüklemede üst, en küçüklemede alt sınır
Budama	olursuzluk, sınır $\leq$ eniyi (ya da alt $\geq$ eniyi), tam çözüm / tam sayı LP
Stratejiler	FIFO (BFS, kuyruk), LIFO (DFS, yığın, az bellek), LC / en iyi önce (öncelikli kuyruk, az düğüm)
Sırt çantası	kesirli sırt çantası üst sınırı; örnekte sınır(kök) = 115, optimum 90; 31 yerine 11 düğüm
TSP	alt sınır = maliyet + çıkılmamış şehirlerin en ucuz çıkış kenarları; 4 şehirde 16 → 10 düğüm
ILP / klik	LP gevşetmesi + kesirli değişkende dallanma; klikte $ K + aday \leq eniyi $ sınırı
Karmaşıklık	en kötü durumda üstel; pratik başarı sınırın kalitesine bağlı

Etkileşimli Simülatörler

Gezgin Satıcı Problemi

En fazla 10 rastgele şehirde hızlı en yakın komşu sezgiseli ile tüm turları deneyen kaba kuvvetin karşılaştırması.

ÖZET

Sık Yapılan Hatalar

Geçersiz (kötümser) sınır

Sırt çantasında yalnızca tam sığan eşyaları toplamak üst sınır değildir; optimumu içeren dal budanabilir.

Yönü karıştırmak

En büyüklemede $\text{sinir} \leq \text{enliyi}$, en küçüklemede $\text{alt} \geq \text{enliyi}$ ise budanır. Tersini yazmak ya optimumu kaçıır ya hiç budamaz.

Kuyruktan çıkınca tekrar sınınamamak

Düğüm eklendiğinde umut vaat ediyordu; beklerken enliyi büyüdüyse artık gereksizdir (örnekte C ve G).

Eşyaları sıralamamak

Kesirli sınır, eşyalar p_i/w_i 'ye göre azalan sırada değilse geçerli bir üst sınır vermez.

enliyi'yi yalnızca yapraklarda güncellemek

Sırt çantasında her olurlu düğüm bir çözümdür; erken güncelleme daha çok budama sağlar.

Geri izleme ile aynı sanmak

Sınır testi olmayan kod (ör. budamasız TSP araması) dal sınır değildir; yalnızca tüm ağacı gezer.

ÖZET

Örnek Problemler

Sırt çantası: $(p, w) = (20, 2), (30, 5), (35, 7), (12, 3); W = 9$ (oranlar 10, 6, 5, 4).

1. Kökün kesirli üst sınırını hesaplayın.
2. Oranla açgözlü seçim ve optimum kazanç nedir?
3. "Eşya 1 alınmadı" düğümünün $(0, 0)$ sınırı nedir? Optimum bulunduktan sonra budanır mı?
4. 4 şehirli TSP örneğinde $0 \rightarrow 3 \rightarrow 1$ yolunun alt sınırı nedir?
5. Maksimum klikte $K = \{3, 4\}$, aday = $\{5\}$, $|eniyi| = 5$ iken ne olur?
6. Belleği çok kısıtlı bir sistemde hangi arama stratejisini seçersiniz?

► Cevapları göster

Alıştırmalar

1. Sırt çantası kodunu FIFO kuyrukla yazın; bölümdeki örnekte kaç düğüm üretilir?
2. `tsp` metoduna en iyi turu kaydeden `int[] enIyiYol` ekleyin.
3. 4 şehirli örneğin kökünde "iki en kısa kenar toplamının yarısı" sınırını hesaplayın.
4. Maliyet matrisi $\begin{bmatrix} 9 & 2 & 7 \\ 6 & 4 & 3 \\ 5 & 8 & 1 \end{bmatrix}$ olan atama probleminin kök alt sınırı ve optimumu nedir?
5. Kesirli sırt çantası sınırının her zaman geçerli olduğunu kanıtlayın.
6. İkinci ILP örneği ($Z = 3x + 2y$; $x + y \leq 4$, $x \leq 3$, $y \leq 2$) LP gevşetmeli dal sınırla kaç düğümde çözülür?

► Cevaplar / ipuçları

Kaynaklar

- E. Horowitz, S. Sahni ve S. Rajasekaran, *Computer Algorithms*, 2. baskı, Silicon Press, 2008 (Bölüm 8: Branch-and-Bound).
- R. Neapolitan, *Foundations of Algorithms*, 5. baskı, Jones & Bartlett, 2015 (Bölüm 6).
- A. Levitin, *Introduction to the Design and Analysis of Algorithms*, 3. baskı, Pearson, 2012 (Bölüm 12.2).
- A. H. Land ve A. G. Doig, "An Automatic Method of Solving Discrete Programming Problems", *Econometrica* 28(3), 1960.
- J. D. C. Little, K. G. Murty, D. W. Sweeney ve C. Karel, "An Algorithm for the Traveling Salesman Problem", *Operations Research* 11(6), 1963.
- R. Carraghan ve P. M. Pardalos, "An Exact Algorithm for the Maximum Clique Problem", *Operations Research Letters* 9(6), 1990.

Son

Bölüm 14: Dal Sınır Algoritmaları

Dersin sonu · [Terim sözlüğü](#)